

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ว่าที่ ร.ต.เลิศเกียรติ วงศ์โพธิพันธ์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2554 ณ ศาลากลางจังหวัดปัตตานี

นายเอก ณัฐทิพชาติ ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2554 ณ ศูนย์เยาวชนผู้ได้รับผลกระทบฯ จังหวัดปัตตานี

นางสาวนงครัตย์ พวงจันทิก ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2554 ณ ที่ทำการปกครองอำเภอเมืองปัตตานี

นายคณพจน์ อ้วนังโส ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2554 ณ ที่ทำการปกครองอำเภอโคกโพธิ์

นายประสิทธิ์ พรหมพาทกุล ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2554 ณ ที่ทำการปกครองอำเภอแม่ลาน

นายสมาน สีตะ ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2554 ณ ที่ทำการปกครองอำเภอชะเรียง

นายพิระศักดิ์ จอมคำ ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2554 ณ ที่ทำการปกครองอำเภอมายอ

นายสมนึก บัวขวัญ ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2554 ณ ที่ทำการปกครองอำเภอทุ่งยางแดง

นายอับดุลมาน๊ะ แมวเซาะ ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2554 ณ ที่ทำการปกครองอำเภอกะพ้อ

นางสาวมุลละมุล จินโจ ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2554 ณ ที่ทำการปกครองอำเภอสาบบุรี

นายมังโซ หะยือแว ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2554 ณ ที่ทำการปกครองอำเภอชะหรีง

นายอารีย์ สีตะ ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2554 ณ ที่ทำการปกครองอำเภอปะนาเระ

นายสุเรน ละใบกาเต็น ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2554 ณ ที่ทำการปกครองอำเภอไม้แก่น

นายมหามดี มะจะ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมะนังดาลัม อำเภอสาบบุรี ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2554 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลมะนังดาลัม อำเภอสาบบุรี

นายคชชัย มามู นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์ ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2554 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลนาประดู่ อำเภอโคกโพธิ์

นายอับดุลเลาะห์ เจะปอ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลยาบี อำเภอหนองจิก ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2554 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลยาบี อำเภอหนองจิก

นายมะรอนิง จาโก กำนันตันหยงดูลอ อำเภอเมืองปัตตานี ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2554 ณ ที่ทำการปกครองอำเภอเมืองปัตตานี

นายมะกะตา นูอิ กำนันตำบลท่าน้ำ อำเภอปะนาเระ ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2554 ณ ที่ทำการกำนันตำบลท่าน้ำ

นายมะการิง หวัง กำนันตำบลพิเทน อำเภอทุ่งยางแดง ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2554 ณ ที่ทำการปกครองอำเภอทุ่งยางแดง

นายรอมลี ดอเลาะ ผู้ใหญ่บ้านจะรัง อำเภอยะหริ่ง ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2554 ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านจะรัง อำเภอยะหริ่ง

นายอิบรอเฮง เจ๊ะเก๊ะ ผู้ใหญ่บ้านไทรทอง อำเภอไม้แก่น ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2554 ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านไทรทอง อำเภอไม้แก่น

นายอุสมาน จูกอ ผู้ใหญ่บ้านเมะมาวี อำเภอยะรัง ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2554 ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านเมะมาวี อำเภอยะรัง

โต๊ะอิหม่าม อำเภอแม่ลาน (ขอสงวนชื่อ สกุล) ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2554 ณ ที่ทำการปกครองอำเภอแม่ลาน

โต๊ะอิหม่าม อำเภอกะป้อ (ขอสงวนชื่อ สกุล) ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2554 ณ ที่ทำการปกครองอำเภอกะป้อ

โต๊ะอิหม่าม อำเภอมายอ (ขอสงวนชื่อ สกุล) ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2554 ณ ที่ทำการปกครองอำเภอมายอ

นางพวงเพชร หลีเจริญ ผู้ได้รับผลกระทบอำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2555 ณ ที่ทำการปกครองอำเภอสาบบุรี

นายสุทิน จันทรศิริ ผู้ได้รับผลกระทบอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2555 ณ ศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน เพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาคนพิการตำบลยาบีอำเภอหนองจิก

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง ผลกระทบจากการดำเนินยุทธศาสตร์การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์
ความไม่สงบในจังหวัดปัตตานี ระหว่างปี พ.ศ.2547-2553

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. วันที่สัมภาษณ์.....เวลา.....น.
สถานที่
2. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี
3. ตำแหน่ง.....
4. ประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน.....ปี
5. ความเกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบใน
จังหวัดปัตตานี
 - () 1. ผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ
 - () 2. ผู้ปฏิบัติในระดับพื้นที่
 - () 3. ผู้สนับสนุน ช่วยเหลือการปฏิบัติในระดับพื้นที่
 - () 4. ผู้ควบคุม ดูแล การปฏิบัติในระดับพื้นที่
 - () 5. ผู้กำหนดนโยบาย หรือมาตรการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ
 - () 6. อื่นๆ (ระบุ).....

ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

เรื่อง ผลกระทบจากการดำเนินยุทธศาสตร์การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์
ความไม่สงบในจังหวัดปัตตานี ระหว่างปี พ.ศ.2547-2553

ตอนที่ 1 : ความคิดเห็นต่อผลกระทบจากการดำเนินยุทธศาสตร์การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับ
ผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดปัตตานี ระหว่างปี พ.ศ.2547-2553

1. การดำเนินยุทธศาสตร์การให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบฯ ช่วย
บรรเทา แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของผู้ได้รับผลกระทบ ในแต่ละด้านอย่างไร

- 1.1 ด้านการจัดระบบสวัสดิการ
- 1.2 ด้านความมั่นคงปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน
- 1.3 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน
- 1.4 ด้านการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้คนในชุมชน
- 1.5 ด้านการฟื้นฟูจิตใจ

2. การให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ตามมติ
คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติม วางหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือ
จากหน่วยงานสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และกระทรวงศึกษาธิการ โดย
มอบหมายภารกิจแต่ละหน่วยงาน ท่านคิดว่าควรมีการปรับเปลี่ยนนโยบายอย่างไรบ้าง

3. ทิศนคติของท่านต่อการนำนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติในการช่วยเหลือเยียวยาผู้
ได้รับผลกระทบ

ตอนที่ 2 : ความคิดเห็นต่อปัจจัยเกื้อหนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ

1. วิธีปฏิบัติและหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความ
ไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปัจจุบันท่านคิดว่าเป็นปัจจัยเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการ
ปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการตามหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือหรือไม่อย่างไร

2. การให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐมีความแตกต่างระหว่างผู้ได้รับผลกระทบที่เป็น
เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือประชาชนทั่วไปเป็นปัจจัยเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคทางการเมืองต่อการนำ
นโยบายไปปฏิบัติหรือไม่อย่างไร

3. สภาพแวดล้อมทางสังคม/ชุมชนของผู้ได้รับผลกระทบเป็นปัจจัยเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคทางการเมือง ที่เป็นตัวขับเคลื่อนให้นโยบายช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบนำไปสู่ความสำเร็จ หรือไม่อย่างไร

ตอนที่ 3 : แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขนโยบายการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดปัตตานี

ผลกระทบจากการดำเนินยุทธศาสตร์การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดปัตตานี ระหว่างปี พ.ศ.2547-2553 ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงแก้ไขนโยบาย วิธีปฏิบัติในการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบอย่างไรบ้าง

ภาคผนวก ค

บทสัมภาษณ์ของข้าราชการ ผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น และผู้นำศาสนา
และผู้ได้รับผลกระทบ

คำสัมภาษณ์ของนายเอก ฌัฐทิพชาติ

ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) หัวหน้าศูนย์เยียวยาจังหวัดปัตตานี
ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2554 ณ ศูนย์เยียวยาผู้ได้รับผลกระทบฯ จังหวัดปัตตานี

ผู้วิจัย : ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาสละเวลาให้สัมภาษณ์เรื่องเกี่ยวกับผลกระทบจากการดำเนินยุทธศาสตร์การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดปัตตานี ซึ่งท่านเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการตามนโยบายการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ

ผู้วิจัย : ย่างเข้าสู่ปีที่ 7 ไปได้ การกิจหนึ่งที่ควบคู่ไปกับการแก้ไขปัญหาความไม่สงบก็คือการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ ใช้เม็ดเงินไม่น้อย และมีปัญหาตามมาไม่น้อยเหมือนกัน โดยเฉพาะการเยียวยาด้วยตัวเงินซึ่งหลายๆ ครั้งกลับสร้างความขัดแย้งขึ้นในพื้นที่ จนต้องมีการพูดถึงเรื่อง “เยียวยาจิตใจ” และการ “เยียวยาคุณภาพ” เพิ่มขึ้นในปัจจุบัน ท่านมีข้อมูลการช่วยเหลือเยียวยาด้วยครับ

นายเอก ฌัฐทิพชาติ : ข้อมูลจากฝั่งรัฐ ตั้งแต่วันที่ 4 ม.ค.2547 ถึงวันที่ 14 ก.พ.2553 เฉพาะศูนย์ช่วยเหลือเยียวยาจังหวัดปัตตานีให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบไปทั้งสิ้น 3,561 ราย มีทั้งทุพพลภาพ บาดเจ็บ และเสียชีวิต เม็ดเงินที่ใช้ไปสูงถึง 497 ล้านบาทเศษ

ผู้วิจัย : การดำเนินยุทธศาสตร์การให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบฯ ช่วยบรรเทาแก้ไข ปัญหาความเดือดร้อนของผู้ได้รับผลกระทบ ในแต่ละด้านอย่างไร?

นายเอก ฌัฐทิพชาติ : ที่เห็นเด่นชัดมี 5 ประการ อย่างแรกคือ “นโยบาย” เป็นสิ่งที่ยืนยันถึงความตั้งใจจริงของรัฐบาลในการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบโดยไม่เลือกศาสนาหรือสถานะ จะเป็นเจ้าหน้าที่รัฐหรือประชาชนทั่วไปก็ได้รับการดูแล และไม่ว่าใครจะมาเป็นรัฐบาล นโยบายเรื่องนี้ก็ไม่เคยเปลี่ยน สอง “งบประมาณ” กล่าวคือตลอด 6 ปีที่ผ่านมา รัฐบาลได้ตั้งงบกลางสำหรับใช้เพื่องานเยียวยาและดูแลผู้ได้รับผลกระทบเยอะมาก ไม่ว่าจะเป็นกรณีเสียชีวิต บาดเจ็บ ทรัพย์สินเสียหาย พุนการศึกษาบุตร การจ้างงานเร่งด่วน (โครงการ 4,500) โครงการส่งเสริมอาชีพรายบุคคล และกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อให้ชีวิตและครอบครัวของผู้ได้รับผลกระทบทุกคนสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระดับครัวเรือน สาม “การพัฒนาจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลเปลี่ยนเป็นงบประมาณแผ่นดิน” คือกระบวนการเยียวยาในระยะแรกที่เริ่มต้นโดยภาครัฐนั้นใช้เงินของกองสลาก และนำมาจ่ายโดยยังไม่มีหลักเกณฑ์เท่าที่ควร ต่อมาเมื่อวันที่ 31 พ.ค. 2548 ก็มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนด

หลักเกณฑ์ขึ้นมาอย่างเป็นระบบ ผ่านการประเมิน ประมวลผล และอุปสรรค ตรงนี้ก็เป็นพัฒนาการขึ้นมา ที่สำคัญเงินงบประมาณแผ่นดินที่นำมาใช้แทนเงินจากกองสลากก็เป็นการปรับให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและหลักความคิดความเชื่อทางศาสนาของพี่น้องที่เป็นมุสลิมด้วย ตัวอย่างของพัฒนาการก็เช่น วันนี้มีอนุกรรมการช่วยเหลือบุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อเป็นหลักประกันกรณีเจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ แต่ไปเกิดผลเสียหายอันไม่เจตนาต่อบุคคลอื่น หรือเจ้าหน้าที่กระทำการเกินขอบเขตอำนาจหน้าที่แล้วก่อให้เกิดความเสียหาย ไม่ว่าจะเป็ชีวิตหรือทรัพย์สิน ก็จะมีหลักเกณฑ์ในการช่วยเหลือขึ้นมา สี่ ความร่วมมือร่วมมือระหว่างกลไกภาครัฐ ภาคราชการ กับภาคประชาชนและผู้ได้รับผลกระทบมีความแนบแน่นมากยิ่งขึ้น ประเพณีเทศกาลท้องถิ่น หรือการแข่งขันกีฬา หรือกิจกรรมสาธารณะที่ทำร่วมกันโดยไม่มีเงื่อนไขด้านศาสนา เช่น กิจกรรมร่วมกันพัฒนาหมู่บ้านชุมชน จะช่วยทุกคนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ส่วนรวม และก่อให้เกิดความสัมพันธ์กันระหว่างชุมชนได้ มีการทำงานหลากหลายมิติมากขึ้น ลำพังราชการฝ่ายเดียวทำคงสำเร็จยาก จึงจำเป็นต้องอาศัยกลไกที่เป็นภาคประชาชน หรือ เอ็นจีโอ (องค์กรพัฒนาเอกชน) ที่ได้รับงบประมาณสนับสนุน แล้วทำงานในลักษณะเครือข่าย เพราะบางครั้งเอ็นจีโอสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ดีกว่าภาคราชการ ไม่ติดขัดในเรื่องระเบียบกฎหมาย มีวิธีคิดนอกกรอบ ช่วยอุดช่องว่างในสิ่งที่หลักเกณฑ์หรือระเบียบกฎหมายของราชการไปไม่ถึงได้ ห้า ศูนย์เชี่ยวชาญจังหวัด อำเภอ และตำบล เป็นการพัฒนาตนเองให้ทันกับสถานการณ์ และปรับวิธีคิดวิธีการทำงานจากเดิมที่เป็นฝ่ายตั้งรับ ก็เปลี่ยนแปลงสู่การช่วงชิงมวลชน ชิงเป้าหมาย ชิงพื้นที่ คำว่า “ช่วงชิง” ในที่นี้เป็นการทำงานในเชิงรุก โดยยึดผู้ได้รับผลกระทบเป็นศูนย์กลาง เราก็มาคิดว่าทำอย่างไรเราจะเข้าถึงเขาได้อย่างรวดเร็ว การจ่ายเงินมีความเป็นธรรม ตอบคำถามได้ และดูแลทุกข์สุขของทุกคนเร็วในทุกมิติได้ ทั้งหมดนี้คือหลักการการทำงานและพัฒนาการ ซึ่งคิดว่าได้ผลในระดับหนึ่ง

ผู้วิจัย : การให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติม วางหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และกระทรวงศึกษาธิการ) โดยมอบหมายภารกิจแต่ละหน่วยงาน ท่านคิดว่าควรมีการปรับเปลี่ยนนโยบายอย่างไรบ้าง?

นายเอก ฉัฐทิพชาติ : บทเรียนสำคัญที่ทีมของผมได้มีโอกาสสัมผัส คือบทเรียนของอาจารย์ปิยะ กิจถาวร (คณบดีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี) โดย

อาจารย์ช่วยเหลือคนยากลำบาก คนชายขอบ ด้วยการให้เงินทุน 5,000 บาท เงินจำนวนนี้ให้เขาไปทำในสิ่งที่เขาคิดว่าน่าจะทำเพื่อพัฒนาอาชีพให้ยั่งยืน ยกตัวอย่างที่ อ.จะนะ มีคนสานเศษกระชูดเดิมเขาซื้อกระชูดมาทีละนิด เนื่องจากไม่มีทุน เอามาสานเป็นเสื่อกระชูด สานเสร็จก็รอคนมารับซื้อถึงในหมู่บ้าน ก็ได้ฝืนละ 40 บาท วันหนึ่งสานได้อย่างมากก็ 2 ฝืน แต่พออาจารย์ปิยะ ได้ให้เงินทุนไป 5,000 บาท เขาก็นำไปซื้อเศษกระชูดได้ในปริมาณมากขึ้น วัตถุดิบก็ถูกเพราะซื้อคราวละมากๆ สานเสร็จก็ไม่ต้องรีบขาย เพราะเขามีทุน เขาก็สามารถเอาไปขายวันตลาดนัด ราคาที่สูงขึ้น

วงจรรจากเงิน 5,000 บาท ทำให้คุณภาพชีวิตของเขาดีขึ้น แต่เขาก็ต้องคืนเงินกลับมา ไม่ใช่ว่าไม่คืน อยู่ที่สัจจะของเขาว่าแต่ละเดือนต้องคืนมาที่ร้อยละยี่สิบ ผมคิดว่ารูปแบบอย่างนี้นั้นเป็นตัวอย่างที่ดีที่นำมาใช้เกี่ยวกับงานเฝียวา ให้คนที่มีความยากลำบากเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจสามารถใช้เงินจำนวนน้อยแต่ยืนด้วยลำแข้งตัวเองได้ เราก็เลยเรียกแนวคิดนี้ว่า “เฝียวาคุณภาพ” ซึ่งมูลนิธิเพื่อการเฝียวาและสร้างความสมานฉันท์ชายแดนใต้ ได้รับแนวคิดนี้มาเพื่อผลักดันต่อไป

ผู้วิจัย : การให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐมีความแตกต่างระหว่างผู้ได้รับผลกระทบที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือประชาชนทั่วไปเป็นปัจจัยเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคทางการเมืองต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติหรือไม่อย่างไร?

นายเอก ณัฐทิพชาติ : โดยทั่วไปมีความเหมาะสมดี ในส่วนของการพิจารณาว่าผู้ใดเป็นผู้ได้รับผลกระทบหรือไม่ ถ้าเป็นวันทำการ การช่วยเหลือเป็นไปตามหลักเกณฑ์และช่วงเวลาที่เหมาะสม ไม่มีความแตกต่าง เนื่องจากการพิจารณาให้ความช่วยเหลือเฝียวา จะปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน หากมีพฤติกรรมที่น่าสงสัยซึ่งคณะกรรมการ 3 ฝ่าย มีมติให้การรับรองหรือไม่ให้การรับรอง จะใช้ระยะเวลาเท่าๆ กัน ในการพิจารณา และเกิน 7 วัน พนักงานสอบสวนจะนำหลักฐานส่งตรวจไปยังกองพิสูจน์หลักฐานซึ่งจะได้ข้อมูลที่เป็นกลาง ซึ่งกำลังมีการดำเนินการพิจารณาแก้ไขหลักเกณฑ์การช่วยเงินให้เหมาะสมในแต่ละกลุ่มมากขึ้น โดยเรานั่นกลุ่มผู้หญิง กลุ่มสตรีหม้ายที่ยากจน เด็กกำพร้า ผู้หญิงที่สามีเสียชีวิต ทุพพลภาพ และมีลูกหลายคน คิดว่ากลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ถ้าเราช่วยเขาได้ มันก็จะส่งผลต่อครอบครัวของเขาทั้งครอบครัว และเราค้นพบว่าผู้หญิงส่วนใหญ่ขยัน มีความต้องการที่จะฟื้นฟูฐานะ สร้างฐานะเพื่อการดูแลลูก ดังนั้นแรงขับเคลื่อนของเขาจะสูง เพียงแต่ต้องการการสนับสนุนบางอย่าง นั่นคือเงินและมิตรภาพ คำแนะนำ และกำลังใจ พวกนี้ก็จะเสริมได้ ส่วนในแง่ของฝ่ายผู้ก่อเหตุ ผู้หญิงมากมายต้องรับภาระเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวหลังจากสามีโดนจับ โดนวิสามัญฆาตกรรมบ้าง กลุ่มนี้รัฐเองควรให้การช่วยเหลือ ไม่มีการแบ่งแยก เพราะจริงๆ ผู้ก่อเหตุ นั้น เราจะมองเขาเป็นสีดำหมดไม่ได้ แต่ผมกลับคิดว่าทั้งหมดมันเป็นประสบการณ์ที่เขาพบมาตั้งแต่เล็กถึงความยุติธรรมที่สังคมเขาได้รับ หรือครอบครัวเขาเคยได้รับ มันก็สะสมเป็นตัวตนของเขา ทำให้เขามีโอกาสที่จะเอนเอียงไปเข้าขบวนกรได้

เมื่อเขาคิดไปแล้ว เขาอยู่ข้างนั้นแล้ว มันก็มี 2 ทางเลือก คือ 1.จับขังคุกตามโทษที่ควรได้ 2.นำเขากลับเข้าสู่สังคม ให้อยู่ในโลกแห่งความเป็นจริงที่มันต้องอยู่ร่วมกัน แล้วก็ค่อยๆ ร่วมมือกันพัฒนาประเทศ พัฒนาชุมชนในทิศทางที่สมควรจะเป็น ไม่ใช่ทิศทางแบบปัจจุบัน

ทิศทางแบบปัจจุบันผมคิดว่ามันแย่ เปิดร้านขายเหล้า เปิดคาราโอเกะข้างมัสยิด ผมรับไม่ได้ ซึ่งมันก็เป็นอย่างนี้จริงๆ ในสังคมบ้านเรา ใครมีเงินก็ฉวยโอกาสทำโน่นทำนี่ได้เต็มไปหมด มิติวัฒนธรรมหายไป มิติศาสนาหายไป โดยเฉพาะมิติของมุสลิมที่หายไป ของศาสนาพุทธก็หายไป ทั้งหมดมันถูกกลืนในกระแสทุน กระแสบริโภคนิยม ผมคิดว่าหลายคนที่ไม่เข้าไปอยู่ในขบวนการเป็นคนที่มีอุดมการณ์ต่อสู้กับสิ่งเหล่านี้ ไม่ใช่เข้าไปเพราะว่าถูกหลอก คนเราไม่ถูกหลอกง่ายๆ แบบนั้นหรอก หลอกก็แค่ครั้งคราว ครั้งสองครั้งอาจจะหลอกกันได้ แต่ถ้าอยู่เป็นครั้งปีถึงหนึ่งปีอย่างนี้ไม่โดนหลอกแล้ว อันนี้คือเขาเข้าไปอยู่ด้วยอุดมการณ์

การจะสู้กับอุดมการณ์ มันก็ต้องใช้อุดมการณ์สู้กัน ไม่ได้ใช้กำลังสู้กัน การใช้กำลังกวาดล้างก็ทำได้ในระดับหนึ่ง แต่ก็ได้แค่กดเอาไว้เพื่อไม่ให้ลุกลาม แต่ไม่สามารถเปลี่ยนคนได้ ตรงนี้ผมคิดว่าการเยียวยา การได้มีโอกาสคุยกัน ได้เห็นหนทางในการสร้างสังคมใหม่ร่วมกัน จะเป็นวิธีที่สำคัญ แต่โอกาสที่จะได้เปิดประเด็นสานเสวนามันยังไม่มี บรรยากาศเช่นนี้ยังไม่เกิด ชาวบ้านยังไม่ไว้วางใจ และภาพของรัฐก็ไม่ได้เปิดบทบาทนี้ขึ้นมา แต่ยังเป็นภาพการทหารนำการเมืองอยู่ แม้ปัจจุบันจะพูดว่าการเมืองพยายามนำการทหาร แต่ภาพลักษณ์ก็ยังคงเป็นการทหารนำการเมืองอยู่อย่างชัดเจน ซึ่งก็ต้องเร่งปรับ และผมคิดว่าแนวทางการเยียวยาคุณภาพจะเปิดทางให้สร้างความไว้วางใจและเริ่มพูดคุยกันได้เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาคต่อไป

ผู้วิจัย : สภาพแวดล้อมทางสังคม/ชุมชนของผู้ได้รับผลกระทบเป็นปัจจัยเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคทางการเมือง ที่เป็นตัวขับเคลื่อนให้นโยบายช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบฯ นำไปสู่ความสำเร็จ หรือไม่อย่างไร?

นายเอก ญัฐทิพาชาติ : ตัวชีวิตต้องมองเป็นเรื่องๆ ผมคิดว่าตัวชีวิตที่เราเห็นได้ชัดเจนและสำเร็จก็คือความเข้มแข็งของกลุ่มสตรีหม้าย นำไปสู่การรวมตัวในนามของภาคประชาชน เป็นตัวชีวิตหนึ่งที่ชัดเจนที่สุดว่าหลังจากที่สามีเสียชีวิตเขาต้องรับภาระเป็นผู้นำครอบครัว ต้องเลี้ยงดูลูก ทำให้รัฐต้องเข้าไปช่วยเหลือเสริมอีกแรงไม่ว่าจะเป็นหลักเกณฑ์เบื้องต้นที่ควรได้ ทุนการศึกษา และการจ้างงานเร่งด่วน (4,500) เราพบว่าพวกเขามีการพัฒนาความคิดริเริ่มใหม่ๆ ที่ต่อยอดจากความสำเร็จเดิม เช่นวันนี้เมื่อกลุ่มเกิดการเข้มแข็ง เขาต้องการร้านค้าเพื่อเป็นสวัสดิการสำหรับกลุ่มสตรีหม้าย กลายเป็นความสำเร็จอีกอย่างหนึ่ง โดยที่พวกเขาตั้งร้านค้าขึ้นมาแล้วช่วยกันบริหาร รัฐเปิดให้ลงทุน ให้ผู้ได้รับผลกระทบที่อยากจะลงทุนก็สามารถมาสมัครเข้ากลุ่มได้ อันนี้ก็เป็นตัวชีวิตหนึ่งที่สะท้อนว่างบประมาณที่รัฐลงไปหรือให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบไปนั้นไม่สูญเปล่า ในส่วนของเด็ก

กำพร้าเองก็มีการร่วมตัวกันเหมือนกัน เป็นโครงการในลักษณะพี่ช่วยน้อง ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจกันเอง

ผู้วิจัย : งานเยียวยาที่ทำมารู้สึกพอใจมากน้อยแค่ไหน?

นายเอก ณัฐทิพชาติ : งานเยียวยาตลอด 6 ปีถือว่าอยู่ในขั้นพอใจ แต่ก็ต้องปรับปรุงพัฒนาไปเรื่อยๆ เพราะว่างานเยียวยามันไม่ใช่จบแค่การจ่ายเงิน แต่มันต้องบูรณาการทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือเป็นตัวเงิน งาน อาชีพ การศึกษา และการเยียวยาจิตใจ ต้องติดตามดูแลไปตลอด โดยถือว่าครอบครัวเหล่านี้เป็นครอบครัวพิเศษที่ต้องได้รับความเห็นใจจากภาคส่วนต่างๆ ของสังคม จะทำอย่างไรให้คนที่ไม่ได้รับกระทบได้เห็นออกเห็นใจคนที่ได้รับผลกระทบ มีอะไรก็เอื้อเพื่อแบ่งปัน สร้างความสามัคคีเกิดขึ้นร่วมกัน สิ่งนี้คือสิ่งที่เราอยากให้เห็นทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วม ไม่ใช่ภาคราชการอย่างเดียว

ผู้วิจัย : ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุง แก้ไขนโยบาย วิธีปฏิบัติในการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบอย่างไรบ้าง?

นายเอก ณัฐทิพชาติ : ผมคิดว่าองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ต้องเข้ามามีบทบาทมากขึ้นทั้งในแง่ภาระหน้าที่ต่อคนในท้องถิ่นของตนเอง การสนับสนุนงบประมาณ และการประสานข้อมูลระหว่างอำเภอกับจังหวัดและท้องถิ่น เพราะท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และมีงบประมาณเป็นของตัวเอง น่าจะช่วยเสริมได้เยอะ ถ้ารู้ว่ามีคนในพื้นที่ของเราได้รับผลกระทบ ก็ต้องคิดโครงการเข้าไปช่วยเหลือบุคคลเหล่านี้ให้สามารถอยู่ในพื้นที่ อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข แม้จะขาดผู้นำไปก็ตาม นอกจากนั้นกระบวนการทางศาสนาที่ผู้นำทางศาสนาจะต้องทำหน้าที่ชี้แนะกับเด็กมากขึ้นกว่าเดิม เพราะว่าส่วนหนึ่งเราพบว่าเด็กที่ขาดพ่อแม่ บางคนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป บางคนก้าวร้าว บางคนเป็นเด็กเก๋กกด ไม่ค่อยพูดค่อยจา ถ้าเราใส่ใจด้วยการเชื่อมโยงสอบถามสารทุกข์สุขดิบ ให้กำลังใจทางอ้อม มันก็เหมือนเราทำหน้าที่เป็นนักจิตวิทยาไปในตัว การช่วยเหลือประชาชนในวันนี้ ในทัศนะของผมคิดว่ารัฐให้อย่างเพียงพอทั้งตัวเงิน ทุนการศึกษา และโครงการส่งเสริมอาชีพ แต่ผมมองว่าระยะยาวนั้นเราควรจัดทำแผนเรื่องเด็กกำพร้าขึ้นมาเป็นการเฉพาะ แล้วยกเป็นกรณีศึกษา สมมติว่าปัตตานีมีอยู่ประมาณ 1,200-1,300 คน กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ต้องคิดว่าเรียนจบก็คนแล้วเราจะช่วยเขาเหล่านั้นให้มีงานทำได้อย่างไร โดยภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามาสนับสนุนเป็นกรณีพิเศษ ผมคิดว่าแผนสำหรับรองรับบุคคลเหล่านี้เข้าทำงานมีความจำเป็น ถือเป็นหลักประกันให้กับผู้ปกครองว่าเมื่อแก่ตัว ลูกเรียนจบจะได้งานทำจริงๆ

ผู้วิจัย : ปัญหาหวังเงินเยียวามากเกินไป ตรงนี้จะแก้ไขอย่างไร?

นายเอก ญัฐทิพาติ : ยอมรับว่าหลายๆ เหตุการณ์ในวันนี้ (หมายถึงเหตุการณ์ความรุนแรง) บางเรื่องก็คาดว่าจะเกิดจากสถานการณ์ความไม่สงบ แต่ทุกคนพุ่งเป้าไปที่เงินเยียวมาแล้ว ผมก็เป็นห่วงว่า ถ้าสังคมหวังแต่เงินเยียวจากภาครัฐ จะกลายเป็นความอ่อนแอ แต่สิ่งที่เกิดขึ้นก็คงต้องมองหลายๆ มิติแล้วนำมาสังเคราะห์ เช่น เมื่อเขาขาดผู้นำครอบครัวไป ครอบครัวก็ลำบาก งบประมาณก็มีความจำเป็นที่ต้องเข้าไปเสริม อันนี้ผมคิดว่ายังมีความจำเป็นอยู่ แต่จะอย่างไรให้บุคคลเหล่านี้ อยู่ต่อไปได้ด้วยกำลังใจ ต่อสู้ชีวิตได้ด้วยลำแข้งของตัวเอง ผมมองว่าเป็นเรื่องของทุกหน่วยงานที่ต้องช่วยกันทำ ทั้งภาคเอกชนและเครือข่ายผู้ได้รับผลกระทบด้วย ส่วนคดีหรือเหตุการณ์ที่เกิดจากความขัดแย้งส่วนตัวนั้น ก็ต้องมีกระบวนการสอบสวนที่ตอบคำถามให้ได้ว่าเป็นเรื่องอะไรกันแน่ ถ้าเราไม่สามารถตอบได้ชัดเจน มันก็จะเป็นปัญหาอีกว่ารัฐไม่ให้ความเป็นธรรมกับประชาชน

สำหรับคนที่ได้รับเงินเยียว ขอให้ยึดพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เรื่องความพอเพียงมาเตือนใจอยู่เสมอ ความพอเพียงก็คือรู้จักพอประมาณ มีเหตุผลว่าเราจะใช้เงินอย่างไร ต้องคิดถึงภาระหรือผลระยะยาว ส่วนหนึ่งต้องเก็บออม และใช้อย่างไร เงินเป็นแสนๆ บาท วันเดียวก็หมดได้ถ้าไม่รู้จักใช้และไม่จัดระบบตัวเอง วันรุ่งขึ้นกลายเป็นภาระให้กับครอบครัวและสังคมต่อไปอีก ฉะนั้นไม่ว่าจะเป็นไทยพุทธหรือมุสลิม อยากให้หยิบยกคำสอนทางศาสนามาใช้ เงินหลายแสนบาทถ้าไม่มีหลักธรรมมาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวก็หมดได้ภายในวันเดียว

ผู้วิจัย : ปัญหาที่พบในการผลักดันแนวคิดใหม่มีอะไรบ้าง?

นายเอก ญัฐทิพาติ : ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการลงพื้นที่ คือภาคราชการจะเข้าพื้นที่ลำบาก ยิ่งเป็นพื้นที่สีแดงด้วยแล้วยาก ฉะนั้นการสร้างเครือข่ายเพื่อช่วยรัฐจึงเป็นสิ่งสำคัญ เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นนำมาซึ่งความหวาดกลัว ความหวาดระแวง และความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ของทุกภาคส่วนของสังคม ผมคิดว่าในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ได้ขาดแคลนคนมีจิตอาสา รูปธรรมที่เห็นได้ชัดคือ อสม. (อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน) ที่ผ่านมาก็ทำงานเข้มแข็ง ไม่ว่าก่อนหรือหลังเกิดสถานการณ์ความไม่สงบ

ตอนเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบชัดเจนเลยว่าเจ้าหน้าที่อนามัยลงพื้นที่น้อยลง เพราะว่าไม่สบายใจ ในหลายๆ พื้นที่ไม่กล้าลง แต่สิ่งที่เห็นชัดคือ บทบาทของ อสม. ในการอาสาเข้าไป ตามลูกมาฉีดวัคซีน เข้าไปเจาะเบาหวาน หรือเข้าไปคัดกรองต่างๆ แทนเจ้าหน้าที่อนามัยด้วยจิตอาสา กลไกพวกนี้ควรได้รับการสนับสนุนขึ้นมา

ผมคิดว่ามีหลายพื้นที่ที่เจ้าหน้าที่ลงไปได้ ซึ่งส่วนนั้นก็ควรจะต้องลง เพื่อช่วยกันคลายปมแยะแก้ปัญหาค่อยๆ ไป เราเชื่อว่าหัวใจของการสร้างความสมานฉันท์ คือการเยียวยา ลดความไม่

ไว้วางใจ ลดความทุกข์ของผู้คนที่ได้รับกระทบให้มากที่สุด ซึ่งมันจะนำมาสู่การไม่เกลียดชังกันในสังคม หรือไม่มีอคติต่อกันระหว่างสองวัฒนธรรม ซึ่งในที่สุดจะต้องอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และนี่คือต้นทุนอันสำคัญในการสร้างสันติภาพ

มันไม่ใช่การเจรจาสันติภาพระหว่างรัฐบาลกับหัวหน้าขบวนการก่อความไม่สงบ ซึ่งอันนั้นมันคงเป็นสันติภาพในเชิงโครงสร้างระดับบน แต่สันติภาพในหมู่บ้าน ความสมานฉันท์ในชุมชนมันต้องเกิดจากความไว้วางใจและการเห็นอกเห็นใจกันของคนในชุมชน ซึ่งกรณีการเยียวยาแบบนี้มันจะช่วยให้เยอะ

ผู้วิจัย : ผมขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาให้สัมภาษณ์ ขอขอบพระคุณครับ

คำสัมภาษณ์ของนายอับดุลละห์ เจะปอ
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลยาบี อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี
ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2554 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลยาบี

ผู้วิจัย : ขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาสละเวลาให้สัมภาษณ์เรื่องเกี่ยวกับผลกระทบจากการดำเนินยุทธศาสตร์การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดปัตตานี ซึ่งท่านเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินการยุทธศาสตร์ตามนโยบายการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ

ผู้วิจัย : ท่ามกลางความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ยังต่อเนื่องมากขึ้นลงเป็นจังหวัดตามเหตุปัจจัย ท่านมองแนวโน้มสถานการณ์หลังผ่าน 7 ปีไปได้อย่างไร?

นายอับดุลละห์ เจะปอ : ช่วงแรกมุมมองของเจ้าหน้าที่มองว่าปัญหาภาคใต้มาจากกลุ่มแบ่งแยกดินแดนเพียงอย่างเดียว แต่ต่อมาก็รู้ว่ามีไม่ใช่ มันมีขบวนการอื่นๆ ร่วมผสมโรงด้วย เช่น กลุ่มผู้ค้ายาเสพติด ลักลอบขนสินค้าหนีภาษี หรืออบายมุข แม้แต่เรื่องการเมืองท้องถิ่น ทั้งหมดนี้เป็นการสร้างเงื่อนไขในพื้นที่ทั้งสิ้น และยังมีมือที่สามที่ไม่ต้องการให้สถานการณ์สงบด้วย ประเด็นเหล่านี้ทำให้เจ้าหน้าที่มองปัญหาระยะแรกกับระยะปัจจุบันต่างกัน ฉะนั้นประเด็นการเกิดปัญหาและการแก้ไขจึงต้องแตกต่างกันด้วย หากรัฐเดินหน้าลดเงื่อนไขในแนวทางที่ถูกต้อง ผมก็เชื่อว่าปัญหาภาคใต้ยังมีทางออก

ผู้วิจัย : อยากให้ช่วยขยายความเรื่องการลดเงื่อนไขในแนวทางที่ถูกต้อง

นายอับดุลละห์ เจะปอ : ผมคิดว่าต้องมองที่ตัวเจ้าหน้าที่รัฐก่อน เพราะเท่าที่ผมทราบข้อมูลมาเรื่องร้องเรียนผ่าน สอ.บต. (ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้) จำนวน 612 เรื่องนั้นเป็นพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่รัฐมากถึง 95 เรื่อง แสดงว่าไม่น้อย ประเด็นนี้จะต้องมีการอบรมเจ้าหน้าที่รัฐที่ลงพื้นที่มาใหม่ๆ หรือคนเก่าที่ไม่รู้ตัวว่าสร้างเงื่อนไขอยู่ตลอด อีกส่วนหนึ่งคือกลุ่มประชาชนที่แตกออกเป็นหลายกลุ่ม ไม่รู้ขึ้นอยู่กับใคร หรือมีใครคอยชักใยอยู่เบื้องหลัง การแตกเป็นกลุ่มลักษณะนี้เป็นสิ่งไม่ค่อยดี เราจะทำอย่างไรให้พื้นที่นี้ผนวกกันเป็นหนึ่ง

ผู้วิจัย : รัฐบาลทุกชุดชอบพูดว่าแก้ปัญหาภาคใต้มาถูกทางแล้ว ในมุมมองของท่านคิดว่าถูกทางหรือยัง?

นายอับดุลละห์ เจ๊ะปอ : เราก็ถือว่าบางส่วนเดินทางมาถูกทาง ตรงกับเป้าหมาย คือตรงกับผู้ที่สร้างเงื่อนไข แต่สิ่งที่เราเสียคายเป็นมากคือการที่เจ้าหน้าที่รัฐกลับเป็นฝ่ายไปมีส่วนร่วมในการสร้างเงื่อนไขเสียเอง และไม่มีความจริงจิงในการปราบปรามหรือลดเงื่อนไขอย่างเพียงพอ มีหลายหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่รัฐบางคนในหน่วยงานนั้นๆ เป็นผู้ค้ายาเสพติด เจ้าหน้าที่คนอื่น ๆ ก็รู้ แต่ก็ไม่ได้จัดการอะไร เพราะมีอำนาจจากข้างบนคอยคุ้มครอง ทำให้ปัญหาแก้ไม่ตก อย่างไรก็ตาม หากให้ประเมินในภาพรวม ผมคิดว่าสถานการณ์ในพื้นที่ดีขึ้นเป็นลำดับ ถึงวันนี้อยู่ในระดับที่ดีราว 60-65 เปอร์เซ็นต์ ถือว่าเกินครึ่ง แต่โจทย์ข้อใหญ่คือทำอย่างไรถึงจะให้ได้ 80 เปอร์เซ็นต์ในอนาคต จุดสำคัญที่ผมอยากเสนอคือต้องลดเงื่อนไข โดยเฉพาะจากตัวเจ้าหน้าที่เองจนทำให้กลายเป็นผู้มีอิทธิพลมากในสามจังหวัดปัจจุบันนี้ เราจะทำอย่างไรให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ศอ.บต.หรือแม่ทัพมีพลังมากขึ้น เพื่อล้างอิทธิพลและคนที่สร้างเงื่อนไขเหล่านี้ให้หมดไปโดยปราศจากการแทรกแซงจากอำนาจภายนอก

ผู้วิจัย : เนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบยาวนานที่ส่งผลให้จำนวนผู้ได้รับผลกระทบเพิ่มขึ้น เป็นจำนวนมากการเยียวยาที่เคยเป็นสิ่งใหม่ในพื้นที่หรือแม้แต่ในประเทศไทย ในวันนี้เราได้มีองค์ความรู้ มีประสบการณ์ มีเครือข่ายการช่วยเหลือเยียวยาจากหลายภาคส่วน ท่านมีข้อมูลการช่วยเหลือเยียวยาอะไรบ้าง

นายอับดุลละห์ เจ๊ะปอ : ความสูญเสีย สถานการณ์และความรุนแรงที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อ “จิตใจ” ของชุมชนและสังคมร่วมด้วยเสมอ ตัวอย่าง “ช่องว่าง” ที่เกิดขึ้นของงานเยียวยาที่ร่วมทำกับเครือข่ายอื่นๆ ที่เน้นเยียวยากลุ่มผู้สูญเสียพี่น้องมุสลิม ทำให้ผู้สูญเสียพี่น้องพุทธรู้สึกถูกทอดทิ้ง ไม่พอใจ และโกรธว่าไปช่วยเหลือคนกระทำผิด จึงได้มีการทำงานเยียวยากรณีพิเศษชาวไทยพุทธในสามจังหวัดชายแดนใต้ แต่การเยียวยาโดยแยกกลุ่มเช่นนี้อาจสะสมความไม่พอใจระหว่างกลุ่มมากขึ้นอีก สิ่งที่ต้องได้รับการเยียวยาจึงไม่ใช่แค่จิตใจคนเท่านั้น แต่เป็นสายสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนทั้งที่เป็นคนต่างศาสนาและคนศาสนาเดียวกันที่ร้าวรานอยู่ จากสถานการณ์ในพื้นที่ไม่เป็นที่ไว้วางใจราษฎรในพื้นที่ถูกประทุษร้ายแล้วหลายคน ราษฎรในหมู่บ้านไม่กล้าออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านทำให้ราษฎรเดือดร้อนและขาดรายได้เลี้ยงชีพ จึงขอให้จัดตั้งฟาร์มตัวอย่างในพื้นที่ ตำบลยابی เนื่องจากราษฎรบ้านยابیที่ไปทำงานที่ฟาร์มตัวอย่างบ้านน้ำคำถูกผู้ก่อความไม่สงบลอบทำร้าย ระหว่างเดินทางไปทำงาน ทำให้เสียชีวิตไป 3 ราย บาดเจ็บอีก 3 ราย ราษฎรบ้านยابیจึงขอพระราชทานความช่วยเหลือให้ทำฟาร์มตัวอย่างที่หมู่บ้าน โดยร่วมกันมอบ

ที่คนให้ใช้ประโยชน์ มีเนื้อที่ประมาณ 330 ไร่ ในส่วนพื้นที่อำเภอหนองจิกมีฟาร์มตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทั้งหมด 4 แห่ง ได้แก่ ฟาร์มตัวอย่างบางเขา ฟาร์มตัวอย่าง บ้านน้ำคำ ฟาร์มตัวอย่าง โคกหมัก และฟาร์มตัวอย่าง บ้านยาบี

ผู้วิจัย : การดำเนินยุทธศาสตร์การให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบฯ ช่วยบรรเทา แก้ไข ปัญหาความเดือดร้อนของผู้ได้รับผลกระทบ ในด้านการจัดระบบสวัสดิการ ด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ด้านการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้คนในชุมชน และด้านการฟื้นฟูจิตใจอย่างไรบ้างครับ

นายอับดุลละห์ เจ๊ะปอ : เหตุการณ์ความรุนแรงมีการเปลี่ยนแปลงและเกิดขึ้นเป็นห่วงๆ ตามกลยุทธและสถานการณ์ภายในและภายนอกประเทศมีการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนการตีความเหตุการณ์ไปในทิศทางต่างๆ ที่ขัดแย้งกันเอง ทำให้ประชาชนถูกผู้ก่อความไม่สงบลอบทำร้าย ระหว่างเดินทางไปทำงาน ทำให้เสียชีวิต บาดเจ็บ โครงการฟาร์มตัวอย่างได้บรรเทาความเดือดร้อนให้ราษฎรมีงานทำที่หมู่บ้าน ขณะนี้ยังไม่มียุทธศาสตร์เรื่องการถอนทหาร แต่เรื่องการปรับกำลังให้เหมาะสมเป็นเรื่องสำคัญมากกว่าภาครัฐจะปรับใช้กำลังทหารให้เหมาะสมกับพื้นที่ได้อย่างไร อันนี้เป็นประเด็นที่รัฐจะต้องนำมาพิจารณา ถ้าพื้นที่ไหนปลอดภัย ประชาชนดูแลตนเองได้ เจ้าหน้าที่รัฐในส่วนอื่นๆ สามารถเข้าไปปฏิบัติงานได้ตามปกติ ทหารก็ไม่ต้องไปดูแลมากมาย และกลับไปทำหน้าที่อื่น แต่ถ้าพื้นที่ไหนที่ข้าราชการส่วนอื่นหรือเจ้าหน้าที่รัฐส่วนอื่นยังไม่สามารถรักษาความปลอดภัยได้ หรือพี่น้องยังไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เราก็ยังต้องคงกำลังทหารไว้ อันนี้เป็นประเด็นในการพิจารณาว่าถอนหรือไม่ถอน ผมคิดว่าอ.ส. (อาสารักษาดินแดน) ในพื้นที่เพิ่มขึ้น จะเป็นแรงเสริมให้ช่วยลดหรือปรับกำลังทหารลงในอนาคตนี้คือส่วนหนึ่งในการเตรียมการที่จะให้กำลังในพื้นที่รับผิดชอบต่อไป เพราะเป็นบ้านของเขาเอง การรักษาบ้านเป็นเรื่องสำคัญ เรื่องที่เกิดขึ้นมากับสถานการณ์ความไม่สงบในวันนี้ ทำให้ต้องหยุดคิดอะไรบางอย่างให้ชัดเจน คือต้องบอกให้ชาวบ้านลุกขึ้นมาดูแลตัวเอง ภายในหมู่บ้านต้องดูแลกันให้มาก เพราะกลุ่มเหิวยาวอาจเข้าพื้นที่ไม่ได้มาก ทั้งนี้ก็มาจากเรื่องความปลอดภัย ไม่สามารถไปพื้นที่ได้เหมือนเดิม เพราะฉะนั้นปัจจัยภายในต้องให้ชาวบ้านดูแลกันเอง ผู้มาเหิวยาว สักวันหนึ่งก็ต้องไปโทษนี้สำคัญต่อทั้งผู้ให้และผู้รับการเยียวยา กล่าวคือผู้ให้ต้องตระหนักว่าจะสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนอย่างไร “ชีวิต” ใน “ตัวเลข” นั่นคือการทำงานช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบต้องทำด้วยใจมากกว่าการทำเพราะต้องทำ การมองว่างานเหิวยาวเป็นภาระและหน้าที่เท่านั้นก็เหมือนเห็นแต่ “ตัวเลข” แต่สัมผัสไม่ได้และเข้าไม่ถึง “ชีวิต” ดังนั้นการประเมินตัวเลขจำนวนครั้งของการเยี่ยมบ้านจะรู้

ประโยชน์และไม่มีความหมายอะไรเลย ถ้าการเยี่ยมบ้านไม่อาจจะหยั่งรู้ปัญหา เข้าใจความทุกข์และความเดือดร้อนของผู้สูญเสีย แล้วหาทางช่วยเหลือบรรเทาและคลี่คลายมันให้ได้ในที่สุด

ผู้วิจัย : การให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติม วางหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยมอบหมายภารกิจแต่ละหน่วยงาน ท่านคิดว่าควรมีการปรับเปลี่ยนนโยบายอย่างไรบ้าง

นายอับดุลเลาะห์ เจะปอ : การเยียวยาที่ผ่านมา บทบาทหลักจะตกไปอยู่ที่ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต) ไม่ว่าจะถูกยิงได้รับบาดเจ็บหรือสูญเสียก็จะมี การช่วยเหลือเรื่องเงินเป็นหลัก ซึ่งชัดเจนว่าเงินที่ให้ชาวบ้าน 1 แสนบาทขึ้นไปนั้น ที่พบเห็นจะหมดไปภายในเดือนเดียว หมดไปกับการเคลียร์หนี้สิน โอกาสที่เงินก้อนนี้จะได้นำมาซึ่งการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ยืนอยู่ต่อไปได้อย่างมั่นคง มีเปอร์เซ็นต์น้อยมาก การให้เงินช่วยเหลือแก่ผู้ได้รับผลกระทบนั้น มีส่วนสำคัญในการเยียวยาช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบให้สามารถมีชีวิตอยู่ต่อไปในท่ามกลางความสูญเสียได้อย่างไม่เหน็ดเหนื่อยเกินไป สามารถยังชีพดูแลคนที่ยังอยู่ข้างหลังได้ในเวลาที่ยังคงต้องปรับตัวให้ดีที่สุด แต่ขณะเดียวกัน “เงินเยียวยา” ที่มาหลายกระทรวงหลายภาคก็สร้างความสับสนให้กับผู้สูญเสียอย่างมาก ทั้งจากความล่าช้า ความไม่ชัดเจนว่าจะได้รับเงินช่วยเหลือหรือไม่ได้เมื่อไร ทั้งมีกติกาหลักเกณฑ์ปลีกย่อยมากมายจนแม้กระทั่งเจ้าหน้าที่เองยังสับสน จนบางครั้งเงินเยียวาก็กลายเป็นเงื่อนไขให้เกิดความไม่เข้าใจต่อรัฐไทยไปก็มี นอกจากนี้การให้ความช่วยเหลือส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่เงินเป็นหลัก ทำให้เกิดปัญหาเพราะเงินเป็นต้นเหตุสร้างความแตกแยกภายในครอบครัวและชุมชน ไม่มีการคำนึงถึงขนาดและความรุนแรงของผลกระทบที่แตกต่างกัน ทั้งยังขาดความต่อเนื่องในการให้ความช่วยเหลือเพราะนโยบายจากส่วนกลางและงบประมาณที่ส่งมาเป็นช่วงๆ จึงควรให้ความช่วยเหลือที่สอดคล้องกับสภาพความเดือดร้อน และตรงกับความต้องการของผู้ได้รับผลกระทบเป็นหลัก

ผู้วิจัย : การน่านโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติในการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบที่ผ่านมาของภาคราชการ ผลสะท้อนกลับของสังคมเป็นอย่างไรบ้างครับ

นายอับดุลเลาะห์ เจะปอ : นับเป็นสิ่งที่ดี เพราะสามารถบรรเทาความทุกข์ของผู้ได้รับผลกระทบลงได้มาก แต่พอมาวิเคราะห์ก็พบว่ายังเป็นมุมเชิงสังคมสงเคราะห์อยู่ มันยังไม่สามารถทำให้ผู้สูญเสียโดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นหญิงหม้าย กลุ่มยากจน หรือกลุ่มที่ต้องพึ่งพิงผู้สูญเสีย สามารถยืนด้วยลำแข้งของตัวเอง มีอาชีพ เลี้ยงลูกได้ ลูกมีการศึกษาต่อเนื่องและมั่นคง เรื่องเหล่านี้มันยังไม่เกิด ก็

เลนนำมาสู่การคิดว่า จะทำอะไรเราถึงจะสามารถช่วยกันเยียวยาคนเหล่านี้ได้ให้ยืนขึ้นได้อย่างแท้จริง

ผู้วิจัย : วิธีปฏิบัติและหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปัจจุบันท่านคิดว่าเป็นปัจจัยเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่อย่างไรบ้าง

นายอับดุลเลาะห์ เจะปอ : ในการพิจารณาการให้ความช่วยเหลือ หากผลการสอบสวนในเบื้องต้นยังคลุมเครือไม่ชัดเจนว่า ผู้นั้นได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบหรือไม่นั้น จังหวัดให้จ่ายเงินช่วยเหลือไปก่อน 25 % จากเงินทศรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน และหากปรากฏต่อมาว่า ผลการสอบสวนและเงินช่วยเหลือไม่ตรงกับข้อเท็จจริงที่ปรากฏภายหลังให้ยุติการช่วยเหลือทันที และเจ้าหน้าที่ผู้จ่ายเงินไม่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายคืนถือว่าเป็นการช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบไปก่อน ไม่ต้องรอผลตรวจสอบและรับรอง และเป็นผลดีต่อเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้วย และขั้นตอนการช่วยเหลือในปัจจุบันถือว่ามีความสะดวก รวดเร็ว ไม่ซับซ้อน เพราะเป็นการให้ความช่วยเหลือแบบ One Stop Service อยู่แล้ว คือจบที่ศูนย์เยียวยาระดับอำเภอ ด้านการพัฒนา สนับสนุน ส่งเสริมให้คนในพื้นที่ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาและทำงานร่วมกัน อันจะนำไปสู่การสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งในการสร้างสังคมที่สงบสุขต่อไป

ผู้วิจัย : การให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐมีความแตกต่างระหว่างผู้ได้รับผลกระทบที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือประชาชนทั่วไปเป็นปัจจัยเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคทางการเมืองต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติหรือไม่อย่างไร

นายอับดุลเลาะห์ เจะปอ : ประชาชนส่วนใหญ่มีทัศนะว่าสาเหตุของปัญหาสำคัญที่สุดมีสองด้านคือปัญหาที่เกี่ยวกับความยุติธรรม และปัญหาที่เกิดจากกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ ซึ่งในปัญหาความยุติธรรมนั้นมีความเกี่ยวข้องกับหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะปัญหาความยุติธรรมที่เกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และศาสนา ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐต่อชาวไทยมุสลิม รวมทั้งปัญหาความรุนแรงที่เจ้าหน้าที่รัฐ กระทำต่อประชาชนและปัญหาความไม่เป็นธรรมต่างๆ ของเจ้าหน้าที่รัฐ นอกจากนั้น ยังสามารถยืนยันอารมณ์ความรู้สึกดังกล่าวได้จากคำตอบต่อคำถามที่ว่า “ท่านมีความเชื่อมั่นไว้วางใจต่อ กระบวนการยุติธรรมของรัฐไทยอย่างไร เงินช่วยเหลือในการเยียวยา มีทั้งเงินชดเชยในการเสียชีวิต เงินช่วยเหลือสำหรับค่าปลงศพ เงินชดเชยกรณีทุพพลภาพ เงินชดเชยกรณีได้รับบาดเจ็บไม่สูญเสียอวัยวะ และเงินช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาล ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐบาลกำหนดประชาชนทั่วไปจะได้รับน้อยกว่าเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งนอกจากไม่สามารถทดแทนความ

สูญเสียได้แล้ว ยังจะเป็นการสร้างเงื่อนไขต่อเหตุการณ์ไม่สงบให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ได้รับเป็นธรรมหรือไม่ได้รับการดูแลจากรัฐไทย

ผู้วิจัย : เหมือนเป็นการอุ้มชูมากเกินไปจนจำเป็นหรือไม่?

นายอับดุลละห์ เจ๊ะปอ : การช่วยเหลือพี่น้องประชาชนเป็นเรื่องปกติและสมควรทำ แต่การจะให้ประชาชนเข้มแข็ง จะต้องมีความรู้ และมีความตั้งใจจริงด้วย ผมคิดว่าการช่วยเหลือเช่นนี้นั้นไม่มากเกินไป เพราะเราให้ไปในระดับที่เพียงพอสำหรับการเริ่มต้นประกอบอาชีพได้ คงไม่ถึงขั้นต้องเป็นยุทธศาสตร์อะไร เพียงแต่ว่ามนุษย์เรามีความความต้องการพื้นฐานของชีวิตอยู่ไม่ใช่ว่าพื้นฐานที่ต้องการเป็นที่ยอมรับ มีเงินมีทองที่อยากใช้จ่ายอย่างพอดี มีความสุขในชีวิต เพราะฉะนั้นถ้าเราได้เสริมสร้างพื้นฐานเหล่านี้ให้ดีและพอสมควร คิดว่าจะสามารถสร้างสันติสุขให้กับหลายพื้นที่ได้

ผู้วิจัย : สภาพแวดล้อมทางสังคม/ชุมชนของผู้ได้รับผลกระทบเป็นปัจจัยเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคทางการเมือง ที่เป็นตัวขับเคลื่อนให้นโยบายช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบนำไปสู่ความสำเร็จ หรือไม่อย่างไร

นายอับดุลละห์ เจ๊ะปอ : บทบาทหน้าที่ของอิหม่ามและผู้นำศาสนาในสถานการณ์ปัจจุบันมีผลต่อการปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลามที่ถูกต้องในพื้นที่ อิหม่ามและผู้นำศาสนารับอามานะห์ (ความรับผิดชอบ) การกิจจากพี่น้องในชุมชนให้มาเป็นผู้นำดูแลทุกข์สุขและปัญหาในชุมชนตลอดจนสังคม วิถีชีวิตของมุสลิมมีมัสยิดเป็นศูนย์กลางในทุกด้าน มุสลิมทุกคนต้องมีปฏิสัมพันธ์กับมัสยิดตั้งแต่เกิดจนตาย จิตวิญญาณของมัสยิดอยู่ที่โต๊ะอิหม่ามและผู้นำที่ดี ต้องคิดตรงนี้มากๆ ต้องพุ่มพูกลูกหลานให้เติบโตเป็นคนดี โดยใช้มัสยิดเป็นพื้นฐานของชุมชน คนที่นี้ก็มีได้รู้จักบริบทของตนเองมากพอ ไม่ได้เรียนรู้ ขาดโอกาสและหลายครั้งกลับปิดกั้นตนเองจากการทำความเข้าใจคนภายนอกอีก ทั้งที่มุมมองจากคนนอกสังคมจะเป็นกระจกสะท้อนอย่างสำคัญต่อการทำความเข้าใจตนเอง ผู้คนและสังคมข้างใน วันนี้สังคมเรากำลังร้อนระอุด้วยความรู้สึกที่ไม่เข้าใจกัน ไม่รู้จักกัน ทั้งความสัมพันธ์ระหว่างคนนอกกับคนใน และระหว่างคนในกับคนในด้วยกันเอง ให้มัสยิดมีบทบาทมากกว่าที่ผ่านมา เรากำลังต้องการผู้นำในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเพื่อให้ชุมชนได้เปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปด้วย

ผู้วิจัย : ผลกระทบจากการดำเนินยุทธศาสตร์การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุง แก้ไขนโยบาย วิธีปฏิบัติในการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบอย่างไรบ้าง

นายอับดุลเลาะห์ เจ๊ะปอ : การประชาสัมพันธ์ให้รับรู้และตระหนักถึงความสำคัญ และกำหนดองค์กรและกลไกในระดับท้องถิ่น ตัวเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการช่วยเหลือเยียวยาจะต้องมีจิตสาธารณะ อุทิศตน และเวลาให้กับทางราชการ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนมากยิ่งขึ้น โดยผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ ผู้นำศาสนาที่เป็นคนในชุมชนและทำงานใกล้ชิดชาวบ้าน ควรได้เข้าไปรับรู้เหตุการณ์อื่นๆ และปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนและในส่วนของคนในชุมชนเองก็ต้องรู้ว่าการให้ความช่วยเหลือเป็นผลของการก่อเหตุร้าย แต่เหตุจริงๆ ก็ต้องแก้ที่คนที่เป็นต้นเหตุ ดังนั้นความร่วมมือกับภาครัฐ การสั่งสอนบุตรหลานให้เป็นคนดี จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

ผู้วิจัย : ผมขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาให้สัมภาษณ์ ขอขอบพระคุณครับ

คำสัมภาษณ์ของนายมะกะตา นูอิ
กำนันตำบลท่าน้ำ อำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี
ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2554 ณ ที่ทำการกำนันตำบลท่าน้ำ

ผู้วิจัย : ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาสละเวลาให้สัมภาษณ์เรื่องเกี่ยวกับการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ ซึ่งท่านเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนดำเนินการยุทธศาสตร์ตามนโยบายการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ

ผู้วิจัย : ตั้งแต่ปีใหม่เป็นต้นมา ดูเหมือนข่าวสารจากชายแดนใต้ไม่ได้ให้ความร้อนแรงลงเลย นับเฉพาะเหตุการณ์ร้ายขนาดใหญ่ในลักษณะ “สังหารหมู่” ซึ่งเดิมมักเกิดขึ้นนานๆ ครั้ง แต่ปีนี้ผ่านมาแค่เดือนเศษกลับเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีกหลายต่อหลายครั้ง หากจับสัญญาณจากหน่วยงานความมั่นคงจะพบว่า พวกเขาให้ความสำคัญกับเหตุการณ์คนร้ายกราดยิงชาวบ้านเสียชีวิตจำนวน 5 รายที่อำเภอปะนาเระ มากที่สุด ท่านรู้สึกอย่างไรกับเหตุการณ์ที่ผ่านมา

นายมะกะตา นูอิ : ชาวบ้านในพื้นที่ ตำบลคอกกระบือ อำเภอปะนาเระ กล่าวว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นถือว่ารุนแรงและไม่น่าเกิดขึ้นเลย เนื่องจากที่ผ่านมาชาวบ้านคอกกระบือเคยถูกยิงมาแล้วกว่า 20 คน ในจำนวนนี้มีที่เป็นสามีภรรยาถึง 4 คู่ เสียชีวิตรวม 8 ศพ ครั้งนี้เป็นเหตุการณ์ใหญ่ที่ไม่น่าเกิดขึ้นอีก แต่ก็เกิดไปแล้ว ผมไม่รู้สาเหตุร้ายขนาดนี้เกิดขึ้นได้อย่างไร เพราะบริเวณด้านหน้าหมู่บ้านห่างจากจุดเกิดเหตุไม่ถึง 1 กิโลเมตรมีฐานทหารพรานตั้งอยู่ และด้านหลังหมู่บ้านห่างประมาณ 2 กิโลเมตรก็มีฐานของทหารพรานตั้งอยู่เช่นกัน ถัดออกไปอีก 1 กิโลเมตร ก็ยังมีฐานของทหารเขียว (ทหารหลัก) อีก 1 ฐาน แต่คนร้ายกลับสามารถขับรถกระบะเข้ามาก่อเหตุได้จนเสร็จ แล้วออกไปอย่างง่ายดายเหมือนจงใจให้เกิดขึ้น เชื่อว่าการก่อเหตุครั้งนี้กลุ่มก่อความไม่สงบวางแผนมาล่วงหน้า และมีเป้าหมายชัดเจนเป็นกลุ่มคนไทยพุทธ เป็นการสร้างสถานการณ์ของกลุ่มคนร้ายที่พยายามตอบได้การทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งปฏิบัติงานจนสามารถดึงมวลชนเข้าร่วมได้เป็นจำนวนมาก จึงต้องเสียมิให้พี่น้องไทยพุทธกับมุสลิมในพื้นที่กลับมาหวาดระแวงทะเลาะกันอีกนั้น ในความรู้สึกของชาวบ้านจริงๆ

ผู้วิจัย : ใน 7 ปีที่ผ่านมาภาคใต้มีเหตุการณ์จำเพาะ ผู้รอดตายและผู้บาดเจ็บต้องทุกข์ลำบากทั้งทางกายและทางใจ ไม่สามารถสร้างหรือมองอนาคตเราควรจะช่วยเขาอย่างไร

นายมะกะตา นูอิ : อยากบอกว่าตอนนี้เรื่องเงินไม่ใช่เรื่องใหญ่สำหรับชาวบ้าน พวกเราต้องการความปลอดภัย เพราะทุกวันนี้อยู่ที่ไหนก็ไม่ได้มีความปลอดภัยเลย เมื่อก่อนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมักไปเกิดระหว่างเส้นทางออกนอกหมู่บ้าน เราจึงไม่ได้โทษใครเพราะคิดว่าเราออกไปเอง ใครจะไปดูแลความปลอดภัยให้เราได้ตลอดเวลา แต่วันนี้อยู่ในบ้านเหตุก็เกิดขึ้นอีก จะให้คิดอย่างไร ทั้งที่มีกำลังทหารเต็มไปหมดขนาดนี้ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นครั้งล่าสุดสร้างความไม่พอใจให้กับชาวบ้านในพื้นที่อย่างมาก จึงอยากเรียกร้องให้หน่วยงานรัฐเพิ่มมาตรการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมากกว่าที่จะเอาเงินมาให้หลังเหตุร้ายเกิดขึ้นแล้ว ชาวบ้านไม่อยากได้เงินเยียวยา แต่อยากได้ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน บอกตรงๆ ว่ารู้สึกหงาย กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพราะที่ผ่านมาคนที่นี่ไม่เคยมีปัญหาเกี่ยวกับใคร แม้แต่พี่น้องไทยพุทธ มุสลิมเราก็ออยู่ด้วยกันอย่างพึ่งพาอาศัยกัน ไม่เคยคิดหวาดระแวงซึ่งกันและกัน แม้จะเคยเกิดเหตุการณ์ลักษณะคล้ายๆ กันนี้ คือเหตุการณ์คนร้ายกราดยิงใส่ร้านน้ำชาในชุมชนของพี่น้องมุสลิมที่บ้านพอมิ่ง อำเภอปะนาเระ แต่ก็ไม่ได้ทำให้พวกเราเกิดปัญหากัน เชื่อว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีมือที่สามพยายามก่อเหตุขึ้นเพื่อทำลายความสัมพันธ์ของคนสองศาสนาให้เกิดความขัดแย้งกัน

ผู้วิจัย : ทศนคติของคนในพื้นที่ต่อสถานการณ์ และต่อเจ้าหน้าที่รัฐ เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่อย่างไร?

นายมะกะตา นูอิ : เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ ถือว่าเป็นเหตุรุนแรงครั้งใหญ่สำหรับคนในพื้นที่ ซึ่งไม่น่าจะเกิดแต่ก็เกิดขึ้นแล้ว เพราะว่าทางเข้าและออกหมู่บ้านทั้งด้านหน้าและด้านหลังมีกำลังเจ้าหน้าที่ตั้งฐานอยู่ตลอดสาย ฉะนั้นรัฐต้องหาทางป้องกันไม่ให้เกิดเหตุลักษณะนี้ซ้ำรอยขึ้นอีก เพราะขวัญและกำลังใจของคนในพื้นที่เหลือน้อยเต็มที่แล้ว ผมอยากให้รัฐวางมาตรการรักษาความปลอดภัยให้แน่นหนา ดีกว่าเอาเงินเยียวยามาให้แล้วออกไป ปล่อยให้พวกเราอยู่กันอย่างหวาดผวา อยากให้ภาครัฐโดยเฉพาะฝ่ายความมั่นคงเร่งวางมาตรการเพื่อป้องกันปัญหาไม่ให้บานปลายไปมากกว่านี้ และต้องอดทนกับสถานการณ์ที่อีกฝ่ายพยายามสร้างขึ้นมา เพราะถึงปัจจุบันนับรวมเวลาได้ 7 ปีแล้ว เชื่อว่าสามารถชี้ให้เห็นอะไรบางอย่างว่าอะไรคือปัญหาที่แท้จริงในพื้นที่กันแน่ เหลือเพียงการมาร่วมกันคิดหาแนวทางป้องกันให้ได้เท่านั้น

ผู้วิจัย : ความสูญเสียได้ส่งผลกระทบในระยะยาวและนาน จากการดำเนินยุทธศาสตร์การให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบฯ ช่วยบรรเทา แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของผู้ได้รับผลกระทบ ในด้านการจัดระบบสวัสดิการ ด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ด้านการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้คนในชุมชน และด้านการฟื้นฟูจิตใจอย่างไรบ้างครับ

นายมะกะตา นูอิ : การได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในอดีตทำให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความคับแค้นใจ ทั้งที่กระทำโดยหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่รัฐที่ไม่มีจิตสำนึก ประชาชนจึงไม่ไว้วางใจภาครัฐ และพยายามฉวยโอกาสเมื่อฝ่ายรัฐอ่อนแอหรือ ประมาทในการก่อเหตุทำให้ประชาชนในพื้นที่ต้องระวังตัวตลอดเวลา เพราะสามารถเป็นเหยื่อของโจร เหตุการณ์ชนิดทำลายคน/ทรัพย์สินเกิดขึ้น ไฟไหม้น้ำท่วม รถชน จักรยานคว่ำ สงคราม มีคนบาดเจ็บ ตาย หนังสือพิมพ์พาดหัวข่าว อาจมีการรณรงค์ขอบริจาคความช่วยเหลือด้านวัตถุ แล้วต่อจากนั้น? เวลาผ่านไป เราผู้ไม่ประสบ ล้ม แต่ผู้ประสบยัง ไม่ล้ม และยังแบกความทุกข์ ความช่วยเหลือที่ส่งมาไม่เป็นระบบ หลงหม้ายดูแลทุกระยะยาวอย่างไรเมื่อสามีตาย เด็กไปเรียนต่อได้หรือไม่เมื่อต้องช่วยทำมาหากิน อีกทั้งปัญหาสุขภาพจิตของเด็ก ถ้าเผชิญเขาอยู่ในเหตุการณ์ ภาครัฐจากหลายหน่วยงานมีความพยายามเยียวยาในหลายมิติ สามารถปรับตัว ปรับจิตใจ ให้มีความเข้มแข็งที่จะสู้ชีวิตต่อไป

ผู้วิจัย : การให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ที่ผ่านมามีวาทกรรมให้การให้ความช่วยเหลือ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยมอบหมายภารกิจแต่ละหน่วยงาน ท่านคิดว่าควรมีการปรับเปลี่ยนนโยบายอย่างไรบ้าง

นายมะกะตา นูอิ : ผมว่าตัวอย่างหนึ่งที่ได้ชี้ชัดก็คือ การรับรู้ต่อบทบาทของรัฐในการที่จะลงไปทำงานในพื้นที่และแก้ไขปัญหา เพราะเราจะเห็นได้ว่าประชาชนมีประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมโครงการของรัฐมากขึ้น ผมคิดว่าคนส่วนมากทั้งระดับท้องถิ่น ชุมชน จะมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมของรัฐสูงขึ้น รวมถึงบริการทางการแพทย์ สาธารณสุข อสม. (อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน) อย่างน้อยก็แสดงว่ารัฐยังทำงานได้ เป็นประโยชน์ต่อชุมชน นอกจากนี้โครงการช่วยเหลือเยียวยาควรเข้าแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบต. (องค์การบริหารส่วนตำบล) เป็นกิจกรรมที่ประชาชนเห็นและมีส่วนร่วม โครงการชุมชนศรัทธา และโครงการญาลันนันบารู โครงการงานเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงว่าชาวบ้านรับรู้และเข้าร่วมในกิจกรรม สร้างเสริมกำลังใจซึ่งกันและกัน ถึงแม้จะไม่สูงเท่าทางการแพทย์กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนัก แต่ประชาชนก็มีการเรียนรู้และเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการ สะท้อนให้เห็นว่าบทบาทและกิจกรรมของภาครัฐในแง่ของงานมวลชนลงไปถึงพื้นที่และกระจายครอบคลุมทุกพื้นที่

ผู้วิจัย : ทิศนคติของท่านต่อการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบตามนโยบายของรัฐบาลในห้วงที่ผ่านมา

นายมะกะตา นูอิ : มันก็กลับกัน สะท้อน 2 ด้านก็คือ กิจกรรมหรือโครงการเกี่ยวกับการช่วยเหลือเยียวยาที่ลงไปในพื้นที่ ประชาชนได้สัมผัส ได้มีส่วนร่วมจริง ถ้าเราประเมินโครงการของรัฐ ในแง่

ของความสำเร็จ ผลผลิตของมันถือว่าไปถึง แต่ในแง่ผลกระทบและความเชื่อมั่นต่อองค์กรของรัฐที่เราถามซึ่งใจไปหลายๆ ข้อ ปรากฏว่าเมื่อเรียงลำดับคะแนนของเจ้าหน้าที่รัฐ พลเรือน ผู้นำท้องถิ่น แล้ว กลับพบว่าชาวบ้านให้ความไว้วางใจมากที่สุดกับผู้นำศาสนา ทำสำรวจก็ครั้งที่ผู้นำศาสนาอันดับสองรองจากผู้นำศาสนาที่น่าสนใจมากเป็นหน่วยงานของรัฐประเภทสาธารณสุข คือ หมอพยาบาล ตามด้วยครูและองค์กรปกครองท้องถิ่น ส่วนที่ไม่ไว้วางใจ ถืออยู่ในขั้นต่ำสุดคือเจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจ ผลสำรวจที่ออกมาสะท้อนให้เห็นว่า ความจริงแล้วถึงแม้งานช่วยเหลือเยียวจะลงไปถึงประชาชน แต่ยังไม่สามารถเอาชนะจิตใจของประชาชนได้ ความรู้สึกเชื่อมั่น ไว้วางใจที่มีจึงยังต่ำอยู่

ผู้วิจัย : วิธีปฏิบัติและหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปัจจุบันท่านคิดว่าเป็นปัจจัยเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือหรือไม่อย่างไร

นายมะกะตา นูอิ : จุดแข็งของงานเยียว คือพื้นฟูจิตใจกันและกัน ประสบการณ์ความสูญเสีย โดยเฉพาะความรู้สึกที่ได้ร่วมทุกข์ ทำให้เข้าใจและเข้าถึง “ความสูญเสีย” ที่เกิดขึ้น ซึ่งการเยียวต้องสามารถงานด้านสร้างความเข้าใจ ส่งเสริมอาชีพ และสร้างรายได้ ถ้าพึ่งแต่การเยียวด้วยตัวเงินก่อน ย่อมจะไม่เพียงพอต่อการฟื้นฟูความสูญเสียที่เกิดขึ้นเหล่านี้ ดังนั้นการเยียวจิตใจ พื้นฟูครอบครัว เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ความมั่นใจ และความหวังในชีวิต ซึ่งถือว่าภาครัฐทำได้อย่างครอบคลุมอยู่แล้ว

ผู้วิจัย : ในส่วนของสภาพแวดล้อมทางสังคม/ชุมชนของผู้ได้รับผลกระทบละครับ เป็นปัจจัยเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือหรือไม่อย่างไร

นายมะกะตา นูอิ : ปัจจุบันทุกอย่างมีการสร้างสถานการณ์แบบผสมโรงกัน เราจะไปพูดว่ากลุ่มแบ่งแยกดินแดนทำทั้งหมดคงไม่ใช่แล้วในขณะนี้ เพราะปัญหามันซับซ้อนขึ้นกว่าอดีตมาก ปัจจุบันเราจะมองปัญหาแบบเหมารวมอย่างเมื่อก่อนไม่ได้ ต้องมองดีๆ และมองให้ลึกจึงจะทำให้คลายปมได้ เพราะยังมีอีกหลายส่วนที่เกิดจากยาเสพติด คนมีสี การเมือง ผลประโยชน์ แม้ว่าทางรัฐบาลรู้สึกว่าได้ทุ่มเทงบประมาณลงอย่างมหาศาลแล้ว แต่คนในพื้นที่กลับรู้สึกว่าตนเองแทบจะไม่ได้มีการพัฒนามากขึ้นเลยสภาพชีวิตอยู่อย่างไรก็อยู่อย่างนั้น มีแต่ผู้รับเหมาที่ได้ประโยชน์ สังคมมีผู้ไม่หวังดีต้องการก่อเหตุเพื่อสร้างความเข้าใจผิด ความบาดหมาง หวาดระแวง และให้เกิดช่องว่างสร้างความแตกแยกระหว่าง 2 ศาสนา ถือเป็นสิ่งที่อันตรายมาก สิ่งกีดขวางการทำงานของเจ้าหน้าที่เหล่านี้ได้แก่การที่เราต้องทำงานกับคนที่นับถือศาสนาต่างจากเรา เป็นคนต่างชาติพันธุ์กับเรา อคติที่ว่าเราต้องไปดูแลลูกโจรหรือเปล่า หรือกลัวว่าจะถูกทำร้าย กลัวว่าจะเป็นอันตราย จะไม่

ปลอดภัย ดังนั้นทางรัฐบาลและเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงจะต้องเร่งทำความเข้าใจให้เกิดขึ้นกับประชาชนด้วยสันติวิธีโดยด่วน

ผู้วิจัย : การให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐมีความแตกต่างระหว่างผู้ได้รับผลกระทบที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือประชาชนทั่วไปเป็นปัจจัยเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคทางการเมืองต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติหรือไม่อย่างไร

นายมะกะตา นูอิ : ความไม่เป็นธรรมที่คนในพื้นที่ต้องเผชิญและเจ็บปวดมานับนานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คือเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้คนจำนวนหนึ่งต้องลุกขึ้นจับอาวุธสู้ การให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐมีความแตกต่างระหว่างผู้ได้รับผลกระทบที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือประชาชนทั่วไปก็เช่นเดียวกัน มีความแตกต่างกัน เจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับมากกว่าแถมยังมีสวัสดิการในหน่วยงานที่สังกัดอีก ซึ่งประชาชนไม่ได้รับตรงนี้ ถ้าหากภาครัฐสามารถอำนวยความสะดวกเป็นธรรมแก่ประชาชน, ช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบและได้รับความเสียหายจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ประสานงานกับส่วนราชการต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจ, สร้างการมีส่วนร่วม และส่งเสริมแนวคิดพหุวัฒนธรรม อาจเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ช่วยลดช่องว่างความไม่เป็นธรรมทางความรู้สึกระหว่างรัฐกับประชาชนในพื้นที่ก็ได้

ผู้วิจัย : จากผลกระทบจากการดำเนินยุทธศาสตร์การช่วยเหลือเยียวยาฯ ที่ผ่านมา ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุง แก้ไขนโยบาย วิธีปฏิบัติในการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบอย่างไรบ้าง

นายมะกะตา นูอิ : ในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้หากขาดการใส่ใจต่อรายละเอียดและความซับซ้อนของชีวิตที่ได้รับผลกระทบ โดยเฉพาะผู้หญิงที่กลายเป็นหม้ายและเด็กกำพร้าจากเหตุการณ์นี้ โดยมุ่งเน้นแก้ไขปัญหาที่สาเหตุความไม่สงบ เช่น การแบ่งแยกดินแดน การขัดผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มการเมือง ปัญหาอัตลักษณ์ ซึ่งได้ละเอียด มองข้าม มิให้ความสำคัญในการฟื้นฟู ชดเชยและช่วยเหลือแก่ผู้ได้รับผลกระทบ ย่อมส่งผลต่อชีวิตของผู้หญิงและชีวิตที่เหลืออยู่ การเปิดพื้นที่แก่เรื่องเล่าและปากคำของผู้สูญเสียช่วยให้ตัวตน ของพวกเขาปรากฏขึ้นในสถานการณ์ความไม่สงบโดยปัญหาผลกระทบและความเดือดร้อนเหล่านี้ จะต้องนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงและกำหนดนโยบาย มาตรการ แผนปฏิบัติการเพื่อสันติสุขชายแดนใต้ การสร้างความเข้าใจแก่สาธารณะต่อปัญหาและสถานการณ์ความไม่สงบ ผลกระทบที่เกิดขึ้น เพื่อหาทางออกและแนวทางแก้ไขด้วยสันติวิธี ตลอดจนระบบการศึกษาที่ต้องช่วยแก้ไขให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องต่อเรื่องความรุนแรงใน 3 จังหวัดสามารถจัดการความขัดแย้งได้ด้วยสันติวิธี

ผู้วิจัย : ผมขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาให้สัมภาษณ์ ขอขอบพระคุณครับ

คำสัมภาษณ์ของนายอิบรอเฮง เจ๊ะเก๊ะ
ผู้ใหญ่บ้านไทรทอง อำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี
ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2554 ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านไทรทอง

ผู้วิจัย : ขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาสละเวลาให้สัมภาษณ์เรื่องเกี่ยวกับการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ ซึ่งท่านเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนดำเนินการยุทธศาสตร์ตามนโยบายการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ

ผู้วิจัย : สิ่งหนึ่งที่ดูจะปรากฏกับสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปแล้ว ก็คือตัวเลขสถิติความรุนแรง ซึ่งมักได้รับความสนใจจากผู้คนในสังคมและสื่อมวลชนที่นำไปขยายต่อกันอย่างกว้างขวาง แต่สำหรับคนที่อยู่เบื้องหลังตัวเลขเหล่านี้ รู้ว่ามันมีอะไรมากกว่าตัวเลข ความสูญเสียได้ส่งผลกระทบในระยะยาวและนาน เราจะช่วยอย่างไรให้เขาสามารถพึ่งตนเองได้

นายอิบรอเฮง เจ๊ะเก๊ะ : ตอนนี้เลิกมองดูตัวเลขเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว เพราะเกิดคำถามว่าดูแล้วมันสามารถบำบัดจิตใจได้หรือเปล่า มันก็ไม่ได้ช่วยบำบัดจิตใจ เรามองว่าวันนี้เราดูตัวเลขเพื่ออะไร ดูให้เห็นการเสียชีวิตอย่างนั้นหรือ แต่ให้ดูก็เพื่อให้รู้ว่าคนเหล่านี้อยู่ที่ไหน และกลุ่มใดบ้างที่ต้องการความช่วยเหลือ ซึ่งตอนแรกเราช่วยแต่หญิงหม้าย เราก็ทราบกันคืออยู่แล้วว่าหญิงหม้ายเหล่านี้ต้องทำหน้าที่ทั้งพ่อบ้านและแม่บ้านในเวลาเดียวกัน ตอนนี้กลุ่มแม่หม้ายก็มีคนดูแลแล้ว จึงต้องดูแลลูกๆ ของผู้สูญเสียบางคนอยู่ในเหตุการณ์และเห็นภาพความรุนแรงด้วย เด็กเหล่านี้มีมากเท่าไร ซึ่งตรงนี้เป็นโจทย์ที่ให้ภาครัฐต้องนำไปทบทวน เพราะเด็กเหล่านี้ต้องเห็นภาพและยังมีชีวิตอยู่ต่อไป ก็ต้องมาติดตามดูว่าตอนนี้เขาเป็นอย่างไรบ้าง และบุคคลเหล่านี้มีสภาวะทางจิตเป็นอย่างไร

ผู้วิจัย : จากการดำเนินยุทธศาสตร์การให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบฯ ช่วยบรรเทาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของผู้ได้รับผลกระทบ ในด้านการจัดระบบสวัสดิการ ด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ด้านการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้คนในชุมชน และด้านการฟื้นฟูจิตใจอย่างไรบ้างครับ

นายอิบรอเฮง เจ๊ะเก๊ะ : กระบวนการช่วยเหลือเยียวยาฯ นี้ยังช่วยแก้ปัญหาอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้น นั่นคือ เมื่อเกิดเหตุการณ์ทุกคนจะหยุดอยู่นิ่ง ไม่เคลื่อนที่ระมัดระวังและเก็บตัวเงียบ ซึ่งการหยุดนิ่งจะยิ่งทำลายความสัมพันธ์เพราะความรู้สึกกลัว หวาดระแวง นำไปสู่ความไม่ไว้วางใจและความไม่

เข้าใจ ดังนั้นหากมีกิจกรรมลงไปจะช่วยสร้างพื้นที่ของการปฏิสัมพันธ์การติดต่อสื่อสาร และเกิดการเคลื่อนไหว ซึ่งทำให้ชีวิตของชุมชนฟื้นขึ้น มีความหวังว่าสายสัมพันธ์ของคนจะสามารถกลับมาเชื่อมต่อกันได้อีกครั้ง การทำงานเชิงสันติวิธี กลุ่มที่มีบทบาทที่สำคัญในเวลานี้คือกลุ่มที่ทำงานเยียวยาทุกกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ รวมถึงองค์กรส่วนกลางที่ทำงานในพื้นที่โดยมีเป้าหมายเดียวกัน เพื่อลดความรุนแรง เยียวยาความสัมพันธ์ ตอนนี้ภาคประชาชน ภาครัฐและผู้สูญเสียบางส่วนมาร่วมกันทำงาน แม้เราไม่รู้จักเขา ก็มีคนจำนวนไม่น้อยที่อยู่ตรงเส้นขาดระหว่างฝั่งเรากับฝ่ายก่อการ แล้วตัดสินใจที่จะอยู่ฝ่ายรัฐ การทำงานของคนเล็กๆ ที่ตั้งใจ มันเกิดผลที่ช่วยดึงคนฝ่ายเดิมอยู่ด้วยกัน

ผู้วิจัย : ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อการนำนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติในการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบในห้วงที่ผ่านมา

นายอิบรอเฮง เจ๊ะเก๊ะ : สิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากที่เห็นทีมช่วยเหลือเยียวยาฯ นั่นคือการได้เห็นถึงรอยยิ้มที่เกิดขึ้นของกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ ขณะทำงานที่ลงไปนั้นต้องการไปให้กำลังใจจริงๆ ที่ไปก็ไปด้วยใจไม่ใช่ไปแล้วกลับ กระบวนการตรงนี้ทำให้คณะทำงานได้รับความไว้วางใจ ผู้ที่ได้รับผลกระทบส่วนใหญ่ที่ได้มานั่งคุย เขาก็บอกเป็นเสียงเดียวกันว่าได้รับกำลังใจจากพวกที่ลงไป และยังมีเครือข่ายสตรีผู้สูญเสียที่มีจิตอาสา แต่ตอนนั้นกลุ่มค่อนข้างใหญ่ ทำให้คุยกันได้ไม่มาก เมื่อผ่านกระบวนการการพูดคุยกันที่ผ่านมามาทำอะไรกัน เขาก็มีความไว้วางใจกันเกิดขึ้น เขาก็มีความผูกพันกันภายในกลุ่มของเขา และเราก็จะเห็นความสวยงามตรงที่ว่า เรื่องราวต่างๆ ของผู้ที่ได้รับผลกระทบนั้นเราไม่เคยเข้าใจ เพราะดูว่ามันเยอะมาก และไม่มีใครสามารถดูแลพวกเขาได้ดีเท่ากับพวกเขาเอง ทำอย่างไรถึงจะเกิดกระบวนการตรงนี้ เพราะพวกเราซึ่งถือว่าเป็นคนนอกไปเยี่ยมอย่างไรงี้ไม่ทั่ว แต่ถ้าเขาทำกันเองมันจะมาจากใจ และมันจะทั่วถึงกันมากกว่า

ผู้วิจัย : วิธีปฏิบัติและหลักเกณฑ์ฯ ในปัจจุบันท่านคิดว่าเป็นปัจจัยเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือหรือไม่อย่างไร

นายอิบรอเฮง เจ๊ะเก๊ะ : มีความเหมาะสม และน่าเชื่อถือมากขึ้น กรณีผู้ได้รับผลกระทบที่เป็นประชาชน ที่ผ่านมามีปัญหาเรื่องการจ่ายเงินเยียวยา เนื่องจากมีหลักเกณฑ์ว่าต้องได้รับการรับรองจากคณะกรรมการ 3 ฝ่าย คือ ทหาร ตำรวจ และพนักงานฝ่ายปกครอง ว่าเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบหรือไม่ หากทั้ง 3 ฝ่ายรับรอง ก็จะได้รับเงินเยียวยาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีทันที แต่หากไม่รับรองหรือรับรองไม่ครบ ก็จะได้รับเงินเพียงบางส่วนก่อน โดยรอผลการสอบสวนคดีจากพนักงานสอบสวน หากผลการสอบสวนสรุปว่าไม่ใช่เหตุการณ์ความไม่สงบ ทางราชการก็จะหยุดให้ความช่วยเหลือทันที การช่วยเหลือเยียวยาจากภาครัฐ เป็นอีกหนึ่งมิติ

ที่สำคัญของการเยียวยาผู้ประสบเหตุความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งมีกฎเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติที่มีการปรับเปลี่ยนบ่อยครั้ง อีกทั้งลักษณะความช่วยเหลือยังมีความซับซ้อนหลากหลายตามแต่เงื่อนไขของแต่ละกระทรวง ยากที่ประชาชนหรือแม้แต่ข้าราชการที่ประสบเหตุจะเข้าใจทั้งหมด

ผู้วิจัย : สภาพแวดล้อมทางสังคม/ชุมชนของผู้ได้รับผลกระทบเป็นปัจจัยเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคทางการเมือง ที่เป็นตัวขับเคลื่อนให้นโยบายช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบฯ นำไปสู่ความสำเร็จ หรือไม่อย่างไร

นายอิบรอเฮง เจ๊ะเก๊ะ : จุดแข็งของชุมชนที่อยู่ร่วมกันมีสายสัมพันธ์แบบเครือญาติตรงนี้จะต้องพัฒนาต่อให้เกิดความยั่งยืน จะสร้างให้เกิดตัวเชื่อมได้อย่างไร ยังมีสัญญาณที่ดีจากคนในชุมชนเองที่ต้องการรักษาสายสัมพันธ์ระหว่างกัน คนส่วนหนึ่งที่หวงแหนความสัมพันธ์ จะทำอย่างไรเพื่อฟื้นฟูความสัมพันธ์ที่เป็นทางบวก ทำให้สิ่งดีๆ คืบมา สามารถมานั่งประชุมกันเหมือนเมื่อก่อนมาทำงานสาธารณะด้วยกัน เราได้เรียนรู้เรื่องการทำชุมชนบำบัดกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ ทำให้ชุมชนเป็นผู้ดูแลผู้ที่มีปัญหา สามารถรักษา ดูแลและฟื้นฟูให้กลับมีชีวิตขึ้นมาใหม่ ด้วยกระบวนการแบบเดียวกันนี้น่าจะนำมาใช้เพื่อเยียวยาสายสัมพันธ์ภายในชุมชนได้ สร้างกำลังใจด้วยชุมชนได้ สายสัมพันธ์ที่หายไปของชุมชนก็ควรให้ชุมชนได้ร่วมกันบำบัด

ผู้วิจัย : การให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐมีความแตกต่างระหว่างผู้ได้รับผลกระทบที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือประชาชนทั่วไปเป็นปัจจัยเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคทางการเมืองต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติหรือไม่อย่างไร

นายอิบรอเฮง เจ๊ะเก๊ะ : ความอ่อนไหวของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่ใช่แค่ศาสนาต่าง ภาษาต่าง หรือวัฒนธรรมต่างเท่านั้น แต่ยังปรากฏความต่างทางความรู้สึก ซึ่งหลายๆ ครั้งบาดลึกยิ่งกว่า เช่น การไม่ได้รับความเป็นธรรมจากภาครัฐ ข้าราชการเจ้าหน้าที่รัฐ และประชาชน จะได้รับเงินช่วยเหลือที่ต่างกันลิ่ว ถือเป็นสองมาตรฐาน อยู่ในพื้นที่อันตรายเหมือนกัน คิดว่ารัฐควรหันมาดูแล โดยเฉพาะกลุ่มผู้เสียหายที่พนักงานสอบสวนสรุปสำนวนเบื้องต้นว่าเกิดจากเหตุขัดแย้งส่วนตัว และกลุ่มที่เป็นครอบครัวของบุคคลที่ถูกรัฐ "ขึ้นบัญชีดำ" ว่าเป็นกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ กลับไม่ได้รับการเหลียวแลจากรัฐ

ผู้วิจัย : ผลกระทบจากการดำเนินยุทธศาสตร์การช่วยเหลือเยียวยาฯ ที่ผ่านมา ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุง แก้ไขนโยบาย วิธีปฏิบัติในการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบอย่างไรบ้างครับ

นายอิบรอเฮง เจ๊ะเก๊ะ : การช่วยเหลือของรัฐบาลนั้นถือว่าทำได้ดี แต่คิดว่างานแบบนี้ควรเป็นงานเชิงรุก ถึงแม้มันจะรุกช้ามันก็ยังดีกว่านั่งรออยู่ที่สำนักงาน เช่น หลายๆ เรื่องน่าจะรู้จากการอ่านข่าวได้ แต่รัฐเองก็ทำงานเชิงรุกมานานแล้ว สิ่งที่ยากจะเห็นคือการทำงานร่วมกันมากกว่า เพราะว่าแต่ละกลุ่มที่ทำงาน บางครั้งทำซ้ำซ้อนกัน ฉะนั้นถ้าทุกกลุ่มทั้งภาครัฐและเอกชนมาประสานกัน มาทำงานร่วมกัน และมาแลกเปลี่ยนกัน มันก็จะได้เต็มร้อย และเป็นร้อยที่ครอบคลุมทั้งหมด

ผู้วิจัย : ผมขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาให้สัมภาษณ์ ขอขอบพระคุณครับ

คำสัมภาษณ์ของโตะอิหม่าม อำเภอมะนัง (ขอสงวนชื่อ สกุล)

ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2554

ผู้วิจัย : ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาสละเวลาให้สัมภาษณ์เรื่องเกี่ยวกับการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ ซึ่งท่านเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนดำเนินการยุทธศาสตร์ตามนโยบายการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ

ผู้วิจัย : ผู้นำ 4 เสาหลัก ได้แก่ ผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนา และผู้นำตามธรรมชาติ เข้ามาช่วยขับเคลื่อนชุมชนศรัทธา มาเป็นทีมยุทธศาสตร์ของหมู่บ้าน ซึ่งถือว่าได้รับความไว้วางใจจากชาวบ้านเป็นอย่างมาก ในห้วงที่ผ่านมาท่านมีบทบาทด้านใดบ้างครับ

โตะอิหม่าม : เราเคยทำเรื่อง “กัมปงดักวา” (ชุมชนศรัทธา) คนที่เข้าใจชุมชน และเข้าไปเป็นทีมยุทธศาสตร์ เหมือนเป็นอาจารย์ใหญ่คอยควบคุมดูแล ช่วยทำชุมชนให้เป็นชุมชนศรัทธา อีกเรื่องหนึ่งอาจจะเป็นเรื่องเล็กๆ น้อยๆ แก่ว่าถนนหนทางมีตะปูเรือใบ แล้วเราถือว่าเป็นธุระไม่ใช่ ถ้าชุมชนไหนเข้าถึงชุมชนศรัทธา เป็น “กัมปงดักวา” จริงๆ โดยมีอิหม่ามเป็นผู้คุ้มกฏ ประกาศว่าหมู่บ้านเราจะเป็นกัมปงดักวา ตะปูเรือใบต้องไม่มี โกงไม่มี เพราะเงินที่มาทำถนนมาทำโครงการต่างๆ เป็นของทุกคน ถ้าเราทำได้แบบนี้ การพัฒนาจะเต็มเม็ดเต็มหน่วยแน่นอน นอกจากนั้นเรามี “ศูนย์อดิฉันเซ็นเตอร์” ที่ให้ความเป็นธรรมกับประชาชน ซึ่งเราได้ร่วมเป็นกรรมการ และเรื่องยาเสพติด เราได้เข้าไปปรณรงค์ หาทางป้องกันและปราบปรามอย่างจริงจัง ซึ่งได้รับความร่วมมือจากเยาวชนพร้อมใจสมัครเข้าร่วมโครงการมัสยิดสถานใจป้องกันภัยยาเสพติดและโครงการญาลันนารู

ผู้วิจัย : อีกไม่กี่วันเหตุการณ์กรือเซะ จะเวียนบรรจบมาอีกครั้ง และทุกคนก็จะพูดถึงแทบทุกครั้ง เรื่องการเยียวยาความรู้สึกชาวบ้านในพื้นที่ ท่านรู้สึกอย่างไรบ้าง(เหตุการณ์รุนแรงเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2547 มีผู้เสียชีวิตถึง 108 ราย กว่า 30 รายจบชีวิตในมัสยิดกรือเซะ)?

โตะอิหม่าม : เหตุการณ์กรือเซะนั้น รัฐเข้ามาแก้ปัญหาของคนกลุ่มหนึ่งด้วยการเข้ามาโจมตีตำรวจเผา และยิง แล้วก็หนีเข้าไปในมัสยิดกรือเซะ เกิดการต่อสู้กัน ในช่วงที่ห้ามอบตัว รัฐใช้ความรุนแรงกับกลุ่มคนที่อยู่ในบ้านซึ่งเปรียบเสมือนเป็นบ้านของพระเจ้า เลขกลายเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่ถูกวิธี แยกในทัศนะของคนหลายๆ คน ก็ต้องทำความเข้าใจ

ผู้วิจัย : ท่านมีมุมมองของกระบวนการก่อเหตุความไม่สงบในพื้นที่อย่างไรบ้าง

โตะอิหม่าม : จุดแข็งของขบวนการแบ่งแยกดินแดนคือบอกว่าทำเพื่อศาสนา อย่างที่หลายฝ่ายรู้ว่า กลุ่มแนวร่วมในพื้นที่ถูกหลอกลวง มีการบิดเบือนศาสนาและปลุกระดม เพราะฉะนั้นการที่กลุ่มแบ่งแยกดินแดนอาจรับเงินสนับสนุนจากกลุ่มค้ายาเสพติดหรือกลุ่มผลประโยชน์ก็มีความเป็นไปได้ เพราะขนาดการปลุกระดมเพื่อดึงแนวร่วมเข้าขบวนการยังบิดเบือนศาสนาได้ เรื่องเอาเงินจากที่ไหนมาคงง่ายที่จะทำ การก่อเหตุแต่ละครั้งไม่ใช่ง่ายๆ เจ้าหน้าที่รัฐอยู่ในพื้นที่เยอะแยะ ผมเชื่อว่ามันมีอะไรซับซ้อนมากกว่าที่กลุ่มแบ่งแยกดินแดนกับกลุ่มยาเสพติดทำ ยิ่งช่วงนี้กำลังอยู่ระหว่างโยกย้ายข้าราชการ โดยเฉพาะข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ด้วย ปัญหาการแบ่งแยกดินแดนไม่ได้ขยายตัว เพราะผลประโยชน์ในพื้นที่อย่างเดียว เพราะในพื้นที่นี้มีปัญหาชาวบ้านถูกละเมิดสิทธิ ไม่ได้รับความเป็นธรรม และรู้สึกไม่ดีกับรัฐ ตรงนั้นต่างหากที่เป็นต้นเหตุสำคัญที่ทำให้คนไหลเข้าขบวนการ และรัฐยังไม่ได้แก้ไขเลย ฉะนั้นรัฐไม่ควรพุ่งเป้าหรือโหมกระแสไปที่แบ่งแยกดินแดนหรือยาเสพติดเรื่องเดียว

ผู้วิจัย : ย่างเข้าสู่ปีที่ 7 ไฟใต้ สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ดำเนินมาเกือบ 7 ปี นอกจากทำให้มีผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บจำนวนมากแล้ว จำนวนเด็กกำพร้าที่ต้องสูญเสียบิดาหรือมารดาไป ก็ยังมากขึ้นจนน่าตกใจ การให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบฯ ช่วยบรรเทา แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของผู้ได้รับผลกระทบ ในด้านการจัดระบบสวัสดิการ ด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ด้านการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้คนในชุมชน และด้านการฟื้นฟูจิตใจอย่างไรบ้างครับ

โตะอิหม่าม : ความรู้สึกร่วมกัน ความรักในถิ่นที่อยู่ การเป็นเจ้าของร่วมจะเกิดขึ้นได้ นี่คือแนวทางการพัฒนาที่ถูกต้อง พื้นที่หลายแห่งมีความขัดแย้งดำรงอยู่มาก่อนแล้ว ความขัดแย้งเกิดขึ้นในทุกระดับความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับรัฐ นายทุนกับชาวบ้าน แม้แต่ระหว่างชาวบ้านกับชาวบ้านด้วยกันเอง แต่พอเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบจะพุ่งเล็งไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับชาวบ้าน เราก็พยายามประสานเข้าไปช่วยเหลือดูแล ลดช่องว่างบางอย่าง เข้าไปเติมเต็มกัน การช่วยเหลือเยียวยาจากภาครัฐรูปแบบที่เหมาะสมและดีที่สุด คือการได้รับเงินช่วยเหลือในรูปแบบรายเดือน ให้เกิดการจ้างงาน หรือให้ทุน เงินสงเคราะห์เพื่อดูแลคนทั้งคน ใส่ใจความทุกข์ความยากลำบากของเขาทั้งครอบครัว ไม่เพียงเท่านั้น ในพื้นที่ยังมีปัญหาสังคมซ่อนทับอยู่อีก ทำให้มีเด็กๆ อีกมากมายที่ไร้บ้าน ขาดคนดูแล และรัฐก็ยื่นเข้ามาช่วยเหลือเด็กๆ เหล่านี้ โดยตั้งศูนย์สงเคราะห์เด็กปัตตานีขึ้น และรับเด็กผู้หญิงจากทั้ง 14 จังหวัดภาคใต้หลายร้อยคนมาดูแล ให้ที่หลบภัยที่นอน ให้การศึกษา และให้โอกาสในการประกอบอาชีพ ให้ยืนบนขาของตนเองได้

ผู้วิจัย : การให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ โดยมอบหมายภารกิจแต่ละหน่วยงาน ท่านคิดว่าควรมีการปรับเปลี่ยนนโยบายอย่างไรบ้าง

โตะอิหม่าม : ต้องเข้าใจกฎแห่งการเป็นอยู่ เข้าใจการอยู่ร่วมกันโดยแสวงจุดร่วม สงวนจุดต่าง เกิดความเป็นธรรมแนวราบ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ให้มัสยิดมีบทบาทมากกว่าที่ผ่านมา เรากำลังต้องการผู้นำในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเพื่อให้ชุมชนได้เปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปด้วย “อัลลอฮ์จะช่วยเหลือเมื่อมีความเป็นธรรมเท่านั้น หากทั้งความเป็นธรรมแนวราบและแนวคิงไม่เกิดขึ้น สันติสุขก็ไม่มีทางเกิดเช่นกัน”

ผู้วิจัย : ทศนคติของท่านต่อการนำนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติในการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ

โตะอิหม่าม : ที่ผ่านมาเป็นสิ่งยืนยันได้ระดับหนึ่งว่ารัฐไม่ทอดทิ้งประชาชน ความรู้สึก และความคิดเห็นของพี่น้องประชาชนกลุ่มต่างๆ ทั้งพุทธและมุสลิมแทบทุกสาขาอาชีพในพื้นที่แล้ว พบว่าแทบทุกคนยังตั้งความหวังและให้โอกาสกับรัฐบาล ปัญหาหลักๆ ที่รัฐบาลชุดใหม่ต้องเร่งแก้คือ ปัญหาการว่างงาน เพราะเมื่อทุกคนมีงานทำ ท้อถอย ความคิดที่จะทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมก็จะเกิดขึ้น แต่ถ้าไม่มีงานทำ ปัญหาจะเกิดขึ้นมากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม เด็กรู จะถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ดี เป็นแนวร่วมบ้าง ค้ายาเสพติดบ้าง กลายเป็นเรื่องแยๆ ที่ทับถมอยู่ในพื้นที่ขณะนี้ โจทย์แรกต้องสร้างความเชื่อมั่นให้ได้ เพราะปัจจุบันความเชื่อมั่นไม่มี เนื่องจากไม่ว่ารัฐบาลชุดไหนจะเข้ามา ก็ไม่สามารถแก้ปัญหานี้ในพื้นที่ได้ กลายเป็นเรื่องที่ลูกชาวบ้านมองว่ารัฐบาลไม่มีความจริงใจ จึงต้องสร้างความเชื่อมั่นตรงนี้ก่อน บางครั้งเรื่องเล็กๆ บางเรื่องก็อาจนำไปสู่ปัญหาใหญ่ได้ เช่น เจ้าหน้าที่ที่เข้ามาทำหน้าที่ ควรรู้จักภาษาและวัฒนธรรมบ้าง อยู่ในพื้นที่นี้ยังต้องทำความเข้าใจ เพราะคนมุสลิมมีมากกว่า อีกอย่างคนแก่ๆ อายุ 50 ปีขึ้นไปเขาพูดภาษาไทยไม่ได้ เมื่อสื่อสารไม่รู้เรื่อง ความเข้าใจย่อมไม่เกิดขึ้น ฉะนั้นอย่ามองข้ามจุดเล็กๆ เหล่านี้ ชาวบ้านไม่ได้ต้องการอะไรมากไปกว่าการอยู่ดีกินดี ข้าวของไม่แพงอย่างทุกวันนี้ มีงานทำและมีรายได้เพียงพอกับการดำรงชีวิต ถ้ารัฐบาลชุดใหม่ทำได้ อยากให้ทำเรื่องนี้เป็นเรื่องแรก แล้วเรื่องอื่นก็จะดีไปเอง ขอให้ทำได้ตามที่พูดไว้ตอนหาเสียงเกิน 50% ก็พอแล้ว

ผู้วิจัย : การให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐมีความแตกต่างระหว่างผู้ได้รับผลกระทบที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือประชาชนทั่วไปเป็นปัจจัยเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคทางการเมืองต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติหรือไม่อย่างไร

โตะอิหม่าม : มีความแตกต่างเนื่องจากผู้ได้รับผลกระทบเป็นเจ้าหน้าที่รัฐจะได้การดูแลเป็นมากกว่าชาวบ้าน สิ่งที่ชาวมลายูมุสลิมได้สัมผัสมาตลอด ซึ่งถือเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างก็คือความ

ไม่เป็นธรรม การถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน การถูกปฏิบัติอย่างไรเกียรติและศักดิ์ศรี หรือเรียกรวมๆ ว่าสองมาตรฐาน

ผู้วิจัย : วิถีปฏิบัติและหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปัจจุบันท่านคิดว่าเป็นปัจจัยเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือหรือไม่อย่างไร

โตะอิหม่าม : ปัญหาภาคใต้ทุกวันนี้มีผลประโยชน์เยอะมาก หลายคนสามารถสร้างบ้านหลังใหญ่ แถมยังสร้างบ้านให้คนเช่าได้อีกต่างหาก จากคนที่ไม่มียะไรมาก่อนเลย สังคมวิฤตอย่างมาก นั่นเป็นเพราะหลักการเรื่องอำนาจและเงินเป็นสำคัญ ทำให้เกิดการทอดทิ้งกัน เกิดการแบ่งแยก เกิดเหตุความขัดแย้ง ทำลายสังคม ทำลายเศรษฐกิจ การเอาเปรียบกันต่างๆ นานาทั่วโลก เกิดวิฤตการณ์ไปทั่ว ทั้งวิฤตธรรมชาติ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่มาบรรจบ เพราะเราไม่ถือหลักการพระผู้เป็นเจ้าหรือเคารพหลักธรรมชาติที่วามนุษย์และธรรมชาติล้วนเป็นหนึ่งเดียวกัน จะทอดทิ้งอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้ จะทำอะไรต้องคิดถึงทั้งหมด การถืออำนาจและเงินเป็นใหญ่ นอกจากเป็นการไม่เคารพหลักการตัวนี้แล้ว ทำให้เกิดการทอดทิ้งกันด้วย การใช้หลักธรรมเคารพศักดิ์ศรีคุณค่าความเป็นคนของคนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ใช่ใช้อำนาจและเงินเป็นใหญ่ และไม่ใช้ใช้อำนาจสั่งการโดยคนอื่นไม่ได้มีส่วนร่วม หากรัฐจะให้ความช่วยเหลือกลุ่มครอบครัวผู้สูญเสียจริง ก็ขออย่าให้องค์กรอื่นใดเข้าไปเกี่ยวข้อง ขอให้เป็นเรื่องที่พูดคุยกันโดยตรงระหว่างรัฐกับครอบครัวผู้สูญเสียไม่อย่างนั้นชาวบ้านก็ต้องถูกหักเปอร์เซ็นต์จนแทบไม่เหลืออะไรเลย

ผู้วิจัย : สภาพแวดล้อมทางสังคม/ชุมชนของผู้ได้รับผลกระทบเป็นปัจจัยเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคทางการเมือง ที่เป็นตัวขับเคลื่อนให้นโยบายช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบนำไปสู่ความสำเร็จ หรือไม่อย่างไร

โตะอิหม่าม : ผู้นำธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนเป็นผู้นำที่มีคุณภาพสูง ถ้าเรามองข้างบนไปที่นักการเมือง เราเกือบจะมองไม่เห็นเลยว่ามีคนที่สุดจิต มีสติปัญญาสูง มีคนที่เห็นแก่ส่วนรวมมาก ขณะที่ชุมชนนั้นมีจำนวนมากเป็นธรรมชาติ การจัดการพัฒนาอย่างบูรณาการ มีทั้งเรื่องเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สุขภาพ การศึกษาและประชาธิปไตยไปด้วยกัน เมื่อชุมชนจัดการตนเอง มีสภาผู้นำชุมชนที่มีผู้นำตามธรรมชาติรวมตัวกัน ซึ่งในชุมชนที่เราเห็นก็มีอยู่ ไม่ว่าจะเป็นโตะครู อิหม่าม และผู้นำตามธรรมชาติจะมีคุณสมบัติสูงกว่าผู้นำโดยการเลือกตั้งและโดยการแต่งตั้ง คือ เป็นคนเห็นแก่ส่วนรวม เป็นคนสุจริต เป็นคนฉลาด มีสติปัญญา เป็นคนรอบรู้ เป็นผู้ที่มีสื่อสารเก่ง เมื่อมีคุณสมบัติต่างๆเหล่านี้ การยอมรับของคนทั่วไปก็จะเกิดอัตโนมัติ ซึ่งจะแตกต่างกับผู้นำที่มาจากการเลือกตั้งหรือโดยการแต่งตั้งที่ขาดในเรื่องความสุจริตหรือการมีสติปัญญา หรือ

การใช้อำนาจ ใช้เงินทองเพื่อให้ได้ตำแหน่งมา ผู้นำตามธรรมชาติเหล่านี้เป็นแรงผลักดันและสนับสนุนรัฐให้ชนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัย : ผลกระทบจากการดำเนินยุทธศาสตร์การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุง แก้ไขนโยบาย วิธีปฏิบัติในการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบอย่างไรบ้าง

โต๊ะอิหม่าม : การจัดการเชิงนโยบายเป็นการดูว่านโยบายไหนบ้างที่จะมาส่งผลกระทบหรือรบกวนความสงบสุขของประชาชน ต้องรบกวนหรือกระทบน้อยที่สุดจึงจะสามารถขับเคลื่อนได้ เพราะว่า การจัดการพัฒนาอย่างมีบูรณาการนั้น นำไปสู่สังคมแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข การลดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยนั้น ไม่กระจายรายได้ ต้นตอความเหลื่อมล้ำทางสังคม ก่อให้เกิดช่องว่างทางฐานะและการมีโอกาสดังกันของประชากร และสร้างให้เกิดความเป็นธรรมต่อชีวิตที่ถูกละเลย และสูญหายไปจากความสนใจของสังคม ขจัดความรู้สึกที่ไม่ได้รับเป็นธรรมหรือไม่ได้รับการดูแลจากรัฐไทยเป็นสิ่งที่ต้องเร่งสร้างและดำเนินการอย่างรีบด่วนโดยต้องจัดการอย่างเป็นระบบที่ครอบคลุม ทัวถึง และมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัย : ผมขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาให้สัมภาษณ์ ขอขอบพระคุณครับ

คำสัมภาษณ์ของนางพวงเพชร หลีเจริญ ผู้ได้รับผลกระทบอำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี
ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2555

ผู้วิจัย : ขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาเวลาให้สัมภาษณ์เรื่องเกี่ยวกับการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ ซึ่งท่านเป็นผู้ที่มีบทบาทจากผู้ฟังเป็นผู้นำครอบครัวและอีกบทบาทที่สำคัญคือประธานกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจังหวัดปัตตานี ซึ่งมีความเข้าใจ ใกล้ชิดกับผู้ได้รับผลกระทบ จากการรวมกลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้การเยียวยาผู้ประสบเหตุจากสถานการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้การดำเนินยุทธศาสตร์ตามนโยบายการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดปัตตานี ระหว่างปี พ.ศ. 2547-2553

ผู้วิจัย : สำหรับสถานการณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังคงมีเหตุรุนแรงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเกือบทุกวัน ครอบครัวของท่านได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบอย่างไรบ้างครับ

นางพวงเพชร หลีเจริญ : สูญเสียสามีตั้งแต่ปี 2549 ตอนนั้นสามีเอร์ลีมาประกอบธุรกิจส่วนตัว ต้องมาเสียชีวิตจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ตอนนั้นดิฉันเป็นข้าราชการบำนาญอยู่กับลูกสาว เรียนอยู่ระดับปริญญาตรี นอกจากการช่วยเหลือเยียวยาจากภาครัฐ ดิฉันยังพอมีรายได้จากเงินบำนาญ ครอบครัวที่เคยอยู่กันพร้อมหน้าจึงต้องพบกับความเปลี่ยนแปลง เป็นมรสุมร้ายที่อีกสองชีวิตจะต้องฝ่าฟัน จึงมีโอกาสนุทสน์เวลาในการเป็นตัวแทนสตรีผู้ได้รับผลกระทบฯ ของอำเภอสาบบุรีเข้าร่วมประชุมพบปะ แลกเปลี่ยน ระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นจิตอาสาช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบฯ และได้รับแต่งตั้งให้เป็นประธานกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจังหวัดปัตตานีอีกตำแหน่งด้วย เมื่อก่อนเราไม่คิดว่าชีวิตเรามีคุณค่ากับใคร แต่พอมาทาตรงนี้ รู้สึกว่าชีวิตเรามีประโยชน์ และที่สำคัญคือการที่ได้คลุกคลีกับผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบด้วยกัน ทำให้เรามีความเข้มแข็งและอดทนขึ้น ไม่ย่อท้อต่อสิ่งที่เกิดขึ้นและมีลูกเป็นกำลังใจสูงสุดในชีวิต

ผู้วิจัย : ย่างเข้าสู่ปีที่ 7 ไปได้ สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ดำเนินมาเกือบ 7 ปี นอกจากทำให้มีผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บจำนวนมากแล้ว จำนวนเด็กกำพร้าที่ต้องสูญเสียบิดาหรือมารดาไป ก็ยังมากขึ้นจนน่าตกใจ การให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบฯ ช่วยบรรเทา แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของผู้ได้รับผลกระทบฯ ในด้านการจัดระบบสวัสดิการ ด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ด้านการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้คนในชุมชน และด้านการฟื้นฟูจิตใจอย่างไรบ้างครับ

นางพวงเพชร หลีเจริญ : การช่วยเหลือในเบื้องต้นคือ เงินเยียวยาที่ได้รับจากทางอำเภอ เพราะขาดผู้นำครอบครัว ต้องดูแลลูกๆ และคนในครอบครัวเพียงลำพัง ระยะนี้ครอบครัวผู้ประสบเหตุความไม่สงบจะถูกตั้งคำถามจากเพื่อนบ้าน เช่น ทำไมพ่อถึงโดนยิง ไปทำอะไร ได้รับเงินเยียวยาเท่าไร เป็นต้น ซึ่งทำให้ผู้ได้รับผลกระทบฯ เกิดความไม่สบายใจอย่างมาก สร้างความอ่อนแอเพิ่มขึ้น ระยะนี้ผู้ได้รับผลกระทบฯ ต้องการกำลังใจจากคนรอบข้างที่มีความจริงใจทั้งคนในครอบครัว เพื่อนบ้าน หน่วยงาน ฯลฯ มีที่ปรึกษาที่ดีคอยให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่ควรได้รับ ไม่เห็นแก่ได้ และที่สำคัญ การนำศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจวิธีการให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น คือ การลงพื้นที่เยี่ยมเยียน พุดคุยให้กำลังใจ แนะนำสิทธิประโยชน์ที่ควรได้รับ หรือเชิญชวนให้ทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว แต่ที่ทิ้งไม่ได้ คือการลงพื้นที่เยี่ยมเยียนเป็นระยะๆ ไม่ขาดหาย

หลังจากผู้ได้รับผลกระทบฯ เริ่มฟื้นตัวจากเหตุการณ์ที่ประสบ มีกำลังใจในการลุกขึ้นสู้ ระยะนี้ผู้ได้รับผลกระทบฯ อาจต้องการทักษะการดูแลลูกและตนเอง มีอาชีพที่สามารถจุนเจือครอบครัวได้เนื่องจากสตรีที่ได้รับผลกระทบฯ เดิมมีหน้าที่เป็นแม่บ้าน ทำให้มีความจำเป็นอย่างมากในการสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและเรื่องที่อยู่อาศัย ซึ่งพบว่า บางรายมีความหวาดระแวงในพื้นที่ที่อยู่อาศัย มีปัญหากับญาติฝ่ายชาย วิธีการให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น คือ การฝึกอบรมหรือทำกิจกรรมการเป็นผู้นำครอบครัว การเป็นที่ปรึกษาที่ดีให้กับลูก กิจกรรมผ่อนคลายความเครียด กิจกรรมภายในครอบครัว การหาทุนสนับสนุนอาชีพ การเสริมทักษะการประกอบอาชีพที่ตรงตามความต้องการ หลังจากผู้ได้รับผลกระทบฯ สามารถฟื้นตัวและลุกขึ้นยืนได้แล้ว สามารถช่วยเหลือเพื่อนผู้ได้รับผลกระทบฯ มีการวางแผนการบริหารจัดการค่าใช้จ่ายในครัวเรือน โดยการ ‘ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้’ การแสวงหาแหล่งทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว ผู้ได้รับผลกระทบฯ มีความต้องการความมั่นคงในครอบครัว ทั้งที่อยู่อาศัย สวัสดิการสมาชิกในครอบครัว อาชีพ ทุนการศึกษาของลูกและตนเอง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต การพบปะเครือข่ายหรือการรวมกลุ่มสตรีที่ได้รับผลกระทบฯ เพื่อเสริมสร้างกำลังใจ ช่วยเหลือเยียวยาซึ่งกันและกัน และสร้างความรู้จักกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันการให้ความช่วยเหลือในระยะนี้คือ การสนับสนุนการรวมกลุ่มของสตรีผู้ได้รับผลกระทบฯ เพื่อผลักดันการเยียวยาระหว่างกัน การเสริมอาชีพให้กับกลุ่มทั้งรายกลุ่มและรายเดี่ยว และการเสริมทักษะการเย็บเย็บ พุดคุย การช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบฯ นอกจากนี้แก่นนำสตรีผู้ได้รับผลกระทบฯ ร่วมกับจังหวัดปัตตานี จัดตั้งเครือข่ายผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในระดับจังหวัด/อำเภอ เพื่อเป็นกลไกในการประสาน รวบรวมปัญหา ความต้องการของผู้ได้รับผลกระทบฯ ในภาพรวม เพื่อช่วยเหลือให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการที่แท้จริงจะเห็นว่าสตรีผู้ได้รับผลกระทบฯ มีจำนวนไม่น้อยที่มีความต้องการช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบฯ รายอื่นให้สามารถฟื้นตัวขึ้นจากเหตุการณ์ร้ายนี้

อยากเปลี่ยนตัวเองจากมือล่าง (ผู้รับ) เป็นมือบน (ผู้ให้) บ้าง แม้เพียงเล็กน้อยก็มีความรู้สึกที่ดีได้ ช่วยเหลือเพื่อนที่มีชะตากรรมเดียวกัน

ผู้วิจัย : การให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติม วางหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือ จากหน่วยงานในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยมอบหมายภารกิจแต่ละหน่วยงาน ท่านคิดว่าควรมีการปรับเปลี่ยนนโยบายอย่างไรบ้าง

นางพวงเพชร หลีเจริญ : ควรส่งเสริมให้แกนนำผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบเข้าไปมีส่วนร่วมหรือเป็นตัวแทนในกลไกรัฐ ในระดับการตัดสินใจเชิงนโยบายด้านการเยียวยาหรือการพัฒนาใดๆ ต่อผู้หญิงและครอบครัวผู้ได้รับผลกระทบ ทั้งในระดับชาติและในระดับพื้นที่ เช่น กรรมการ กยต. เป็นต้น

ผู้วิจัย : การนำนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติในการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบที่ผ่านมาของภาคราชการ ผลสะท้อนกลับของสังคมเป็นอย่างไรบ้างครับ

นางพวงเพชร หลีเจริญ : ช่วงที่เกิดเหตุการณ์ใหม่ๆ ชาวบ้านจะไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ คือเลี้ยงที่จะไม่เจอ ไม่ต้องพูดคุยกับเจ้าหน้าที่แล้วตัวเองจะปลอดภัย ตอนนั้นเขามองภาพรวมแบบนี้หมดเลย พอผู้นำชุมชนรับรู้ความรู้สึกความคิดของชาวบ้าน จึงประสานภาคีรัฐจนมีการจัดโครงการจังหวัดเคลื่อนที่เข้าไปช่วยเหลือชาวบ้าน เช่น แจกข้าวสาร และข้อมูลว่าครอบครัวนี้ขาดแคลนอะไรก็สามารถช่วยเหลือเขาได้ตรงจุดและทั่วถึง ในการปฏิบัติงานการช่วยเหลือเยียวยามีการวางตัวของทีมงานที่เข้าไปเยียวยาถ้าผู้ทำงานวางตัวได้เสมอดั้น เสมอปลาย ดูแลผู้ได้รับผลกระทบตั้งแต่ต้นจนจบ สิ่งนี้จะสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ได้รับผลกระทบ ครอบครัวและชุมชนเกิดความรู้สึกเชิงบวก มีทัศนคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่รัฐ ลดความหวาดระแวง ความไม่ไว้วางใจ สร้างความสัมพันธ์ที่ราบรื่น เป็นมิตรระหว่างผู้ได้รับผลกระทบและเจ้าหน้าที่ ช่วงหลังพอเขารู้ว่าภาคราชการยังดูแลกลุ่มนี้ไม่ได้มาทำงานสถานการณ์ความรุนแรง แต่ลงมาเป็นตัวแทนรัฐบาลเพื่อช่วยเหลือชาวบ้านอีกแรงหนึ่ง เขาก็รู้สึกดีขึ้นกับเจ้าหน้าที่รัฐ หลังจากที่ทำความเข้าใจกับชาวบ้านว่าหลายๆ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเจ้าหน้าที่รัฐไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องนะ เพราะไม่ว่าจะเป็นคนไทยพุทธหรือไทยมุสลิมก็เจอเหตุการณ์เหมือนกัน ทุกคนก็โดน เจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหารก็โดน

ผู้วิจัย : วิถีปฏิบัติและหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปัจจุบันท่านคิดว่าเป็นปัจจัยเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่อย่างไรบ้าง

นางพวงเพชร หลีเจริญ : ปัจจัยเกื้อหนุนมีหลายด้านที่เห็นเด่นชัดคือผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์เหล่านี้ประทับใจมากตรงที่พวกเธอไม่ได้มีความโกรธแค้น เราสัมผัสได้เลยว่าเธอให้อภัยและเข้าใจกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น สิ่งที่เราพยายามบอกผู้หญิงเหล่านี้ก็คือ ต้องไม่ดูถูกตัวเอง ต้องเชื่อว่าตัวเองมีศักยภาพ ไม่ว่าผู้หญิงภาคใต้หรือภาคไหนต้องมีความเคารพตัวเอง อุปสรรคคือสิ่งหนึ่งที่เราได้เรียนรู้จากการทำงานกับหน่วยงานรัฐในเรื่องความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็คือ ภาครัฐยังขาดข้อมูลเชิงลึกในพื้นที่อย่างมาก เพราะหน่วยงานในพื้นที่ไม่ได้พูดความจริงทั้งหมดทำให้ส่วนกลางไม่รู้สถานการณ์ที่แท้จริงเราฝืนอยากเห็นการบูรณาการข้อมูลภาคใต้ ถ้าหน่วยงานต่างๆ ใช้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ในการทำงาน ความโปร่งใสจะตามมา ถ้าทุกฝ่ายคุยกันบนพื้นฐานของข้อมูลที่เป็นจริง ความเข้าใจจะเกิดขึ้น ความขัดแย้งจะบรรเทาเบาบางลงไป ถ้ามีฐานข้อมูลที่ดี งบประมาณการเยียวยาที่จะกระจายอย่างทั่วถึง ตัวอย่างเช่น เวลาหน่วยทหารรายงานผลการปฏิบัติงานในพื้นที่ไปยังกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) ที่ส่วนกลาง ก็มักจะรายงานเฉพาะผลเชิงบวกไม่ค่อยพูดถึงอุปสรรค และประเมินสถานการณ์หายมาก ทำให้ส่วนกลางมองภาพที่ผิดพลาด เกิดการใช้งบประมาณอย่างละลายแม่น้ำ ไม่เกิดประโยชน์ ขณะที่หน่วยงานความมั่นคงมุ่งจัดการกับปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยการทุ่มงบประมาณหลายหมื่นล้านบาทเพื่อซื้ออาวุธ ตั้งด่านตรวจ และเพิ่มขนาดกองกำลังเพื่อต่อสู้กับโจรได้

ผู้วิจัย : การให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐมีความแตกต่างระหว่างผู้ได้รับผลกระทบที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือประชาชนทั่วไปเป็นปัจจัยเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคทางการเมืองต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติหรือไม่อย่างไร

นางพวงเพชร หลีเจริญ : ยังไม่เสมอภาคระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนทั่วไป ซึ่งควรเพิ่มจำนวนเงินงวดแรกของประชาชนทั่วไปให้มากกว่าเดิมเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน และไม่เลือกปฏิบัติยังมีผู้ได้รับผลกระทบที่เจ้าหน้าที่ไม่สามารถลงความเห็นว่าตายด้วยเรื่องสถานการณ์หรือเรื่องส่วนตัว ภายในระยะเวลา 6 เดือน ให้สันนิษฐานว่าตายจากสถานการณ์และเยียวยาครอบครัวผู้ได้รับผลกระทบตามสิทธิ

ผู้วิจัย : สภาพแวดล้อมทางสังคม/ชุมชนของผู้ได้รับผลกระทบเป็นปัจจัยเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคทางการเมือง ที่เป็นตัวขับเคลื่อนให้นโยบายช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบนำไปสู่ความสำเร็จ หรือไม่อย่างไร

นางพวงเพชร หลีเจริญ : จำนวนเงินที่มากในการช่วยเหลือเยียวยาจากหลายหน่วยงาน หลังจากรัฐบาลเตรียมจ่ายเงินเยียวยาให้กับผู้ได้รับผลกระทบก็คือ อาจมีคนไปแอบอ้างว่าการรับเงินเยียวยาต้องผ่านบุคคลบางคนจึงจะได้รับ ซึ่งไม่เป็นความจริง สิ่งที่น่าเป็นห่วงคือชาวบ้านที่นี้จะถูกชักจูงได้

ง่าย ครอบครัวและญาติของผู้ได้รับผลกระทบถ้าเกิดหลงเชื่อจะทำให้ยิ่งแย่กว่าเดิม โยนความผิดกันไปมา อยากฝากไปถึงหน่วยราชการต้องเข้าสอบถาม ตรวจสอบ ดูแลอย่างใกล้ชิด

ผู้วิจัย : ผลกระทบจากการดำเนินยุทธศาสตร์การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงแก้ไขนโยบาย วิธีปฏิบัติในการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบอย่างไรบ้าง

นางพวงเพชร หลีเจริญ : ควรปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ แนวปฏิบัติด้านการเยียวยาให้เกิดความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ เท่าทันและสอดคล้องกับสภาพปัญหาจริง ให้ผู้ได้รับผลกระทบเข้าถึงการช่วยเหลือเยียวยาได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และคำนึงหลักมนุษยธรรม ประโยชน์สูงสุดของผู้ได้รับผลกระทบเป็นสำคัญ รวดเร็ว ทัวถึง เสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ

ผู้วิจัย : ผมขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาให้สัมภาษณ์ ขอขอบพระคุณครับ

ภาคผนวก ง

สถิติผู้ได้รับผลกระทบฯ จังหวัดปัตตานี

ข้อมูลผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ จังหวัดปัตตานี

ข้อมูลตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2547 ถึงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2553

ที่	ความเสียหาย	ปี พ.ศ. ที่เกิดเหตุ							รวม	ช่วยเหลือ แล้ว
		พ.ศ.2547	พ.ศ.2548	พ.ศ.2549	พ.ศ.2550	พ.ศ.2551	พ.ศ.2552	พ.ศ.2553		
		(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)	(ราย)		
1	สูญพลภาพ	7	5	9	3	1	8	-	33	33
2	บาดเจ็บปานกลาง	8	47	98	182	89	98	74	596	596
3	บาดเจ็บเล็กน้อย	8	16	35	126	119	111	20	435	435
4	บาดเจ็บสาหัส	60	83	79	152	101	70	12	557	557
5	เสียชีวิต	121	143	210	245	154	202	56	1131	1076
6	ทรัพย์สิน	29	31	41	107	57	7	2	274	274
7	บ้านเรือน	1	6	19	18	5	4	1	54	54
8	ผลอาสิน	4	94	50	22	7	18	-	195	195
9	ยานพาหนะ	8	13	55	75	50	81	4	286	286
รวมทั้งสิ้น		246	438	596	930	583	599	169	3,561	3,561

ที่มา : ศูนย์เชี่ยวชาญประจำจังหวัดปัตตานี

สถิติจำนวนผู้ได้รับผลกระทบฯ จังหวัดปัตตานี

ตั้งแต่ก่อนปี 2547 - 14 กุมภาพันธ์ 2553

ที่	อำเภอ	ผู้ได้รับผลกระทบ (ก่อน 47 - ปัจจุบัน)ที่รับรองแล้ว	เหตุการณ์กรือเซะ (ราย)	มติ 2 ใน 3 (ราย)	มติ 1 ใน 3 (ราย)	ไม่รับรอง (ราย)	รับรอง (ราย)
1	ท่งยางแดง	105	-	3	12	17	57
2	เมืองปัตตานี	629	20	2	2	22	36
3	ปะนาเระ	264	-	9	1	5	25
4	มายอ	182	-	1	-	10	43
5	ยะรัง	493	-	1	-	11	25
6	หนองจิก	482	-	2	-	4	45
7	กะพ้อ	128	-	6	-	1	70
8	สายบุรี	415	-	4	-	6	10
9	แม่ลาน	45	7	1	-	4	6
10	โคกโพธิ์	432	-	-	-	2	56
11	ยะหริ่ง	298	-	-	1	-	14
12	ไม้แก่น	88	-	1	-	-	13
รวมทั้งสิ้น		3,561	27	26	16	82	400

ที่มา : ศูนย์เชี่ยวชาญประจำจังหวัดปัตตานี

งบประมาณดำเนินการ (ระดับอำเภอ) ประจำปีงบประมาณ 2553

ลำดับ ที่	อำเภอ	จำนวน กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณจัดสรรในภาพรวม		รวมงบประมาณ ต่ออำเภอ
			งบบริหารงาน	งบในการสนับสนุน อาชีพให้กับผู้ได้รับ ผลกระทบฯ	
1	ยะรัง	57	64,200	2,850,000	2,914,200
2	ยะหริ่ง	36	51,600	1,800,000	1,851,600
3	มายอ	25	45,000	1,250,000	1,295,000
4	สายบุรี	43	55,800	2,150,000	2,205,800
5	ปะนาเระ	25	45,000	1,250,000	1,295,000
6	โคกโพธิ์	45	57,000	2,250,000	2,307,000
7	เมือง	70	72,000	3,500,000	3,572,000
8	ไม้แก่น	10	36,000	500,000	536,000
9	แม่ตาน	6	33,600	300,000	333,600
10	หนองจิก	56	63,600	2,800,000	2,863,600
11	ทุ่งช้างแดง	14	38,400	700,000	738,400
12	กะพ้อ	13	37,800	650,000	687,800
รวม		400	600,000	20,000,000	20,600,000

